

Kalaallit Nunaanni angerlarsimaffeqanngitsunik
kisitsineq 2022
misiliilluni kisitsineq pillugu nalunaarusiaq

Suliarineqartoq Steven Arnfjord & Kevin Perry
Ilisimatusarfiup Issittumi Atugarissaarneq pillugu
Ilisimatusarfia

Angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsinermi inunnut peqataasunut qujanaq. Inunnut april 2022-mi unnuisarfimmiittunut kialaarfimmiittunullu. Sumiiffinni pineqartuni sulisunut qujanaq. Innuttaasut atugarliorlutik angerlarsimaffeqarnatillu inuusut apersorneqarnerannut oqaloqatigineqarnerannullu tunngatillugu kommunini sulisut piareersimanerannut qujanaq.

Imarisai

NALUNAARUTIP PINGAARNERTUT INERNILIUSSAI	5
SIULEQUTSIUSSAQ	8
ANGERLARSIMAFFEQANNGITSUNIK KISITSINERMUT TUNNGAVIGISAQ	8
ILISIMATUUT SULEQATIGIIT KATITIGAANERAT	9
ANGERLARSIMAFFEQANNGITSUNIK KISITSINERUP SIUNERTAA	9
ANGERLARSIMAFFEQANNGITSUNIK KISITSINERMUT NASSUIAATEQARNEQ TUNNGAVIGALUGU	11
ANGERLARSIMAFFEQANNGITSUNIK KISITSINERMI PERIUSERINEQARTOQ	15
POINT IN TIME	15
PAASSISUTISSANIK KATERSINEQ	15
NUNAQARFIIT ILAATINNEQANNGINNERI	17
ANGERLARSIMAFFEQANNGITSUNIK KISITSINERUP NUKITTUFFII SANNGIIFFIILU	19
MISISSUINERUP NUKITTUFFIA	19
MISISSUINERUP SANNGIIFFI	22
ANGERLARSIMAFFEQANNGITSUNIK KISITSINERMI INUIT AMERLASSUSAAT	24
ERSITTUMIK ERSINNGITSUMILLU ANGERLARSIMAFFEQANNGITSUUNEQ	25
INUIT KOMMUNINI ILLOQARFINNILU AGGUATAARNERAT	26
INUIT SUIAASSUSAAT MALILLUGU AGGUATAARNERI	29
INUIT QANOQ UKIOQARNERAT MALILLUGU AGGUATAARINEQ	32
ANGERLARSIMAFFEQANNGITSUULLUNI PIFFISSAQ	33
INUIT ANINGAASAQARNIKKUT TUNNGAVIGISAAT	36
KATSORSARTINNISSAMIK NEQEROORUTINIK SULINIUTINIILLUUNNIIT ALLANIK ATUINEQ	39
ATORNERLUIINERMUT TAKUSSUTISSAT	41
TARNIKKUT NAPPAATEQARNERMIK TAKUSSUTISSAT	42
ANGERLARSIMAFFEQANNGITSUUNERMUT PISSUTAASUT PILLUGIT TAKUSSUTISSAT	42
TULLIANI KISITSINISSAMUT INASSUTEQAATIT	45
ILANNGUSSAQ - IMMERSUGASSAQ	46

Fortegnelse over figurer

Iluseq 1: Angerlarsimaffeqanngitsuuneq pillugu immikkoortiterneri	13
Iluseq 2: Angerlarsimaffeqanngitsuuneq pillugu immikkoortiternerannut nassuiaatit...	14
Iluseq 3: 2022-mi illoqarfiit nunaqarfiillu akornanni najugaqarnerup agguataarnera ...	18
Iluseq 4: Saqqumilaarnermut atatillugu agguataarineq	26
Iluseq 5: Kommunini inuit angerlarsimaffeqanngitsut agguataarnerat.....	26
Iluseq 6: Amerlassusaat kommuninut agguataarneri.....	27
Iluseq 7: Illoqarfinni inuit angerlarsimaffeqanngitsut agguataarneri.....	28
Iluseq 8: Illoqarfikkaartumik amerlassutsit agguataarnerat	28
Iluseq 9: Suaiaassuseq malillugu agguataarineq	29
Iluseq 10: Suaiaassuseq malillugu agguataarineq procentinngorlugu	30
Iluseq 11: Suaiaassuseq malillugu kommuninut agguataarineq	31
Iluseq 12: Suaiaassuseq malillugu agguataarineq saqquminermut naleqqiullugu.....	31
Iluseq 13: Ukiut agguataarnerat.....	33
Iluseq 14: Ukiut agguataarnerisa amerlassusaat diagraminngorlugu	33
Iluseq 15: Angerlasimaffeqanngitsuulluni piffissaq.....	35
Iluseq 16: Angerlarsimaffeqanngitsuulluni piffissaq amerlassusiinut diagraminngorlugu	35
Iluseq 17: Piffissami sivilissuseq saqquminerlu	35
Iluseq 18: Aningaasaqarnikkut tunngavigisaq	36
Iluseq 19: Aningaasaqarnikkut tunngavigisat amerlassusaat diagraminngorlugu.....	37
Iluseq 20: Aningaasaqarnikkut tunngavigisat saqquminermut immikkoortillugit	38
Iluseq 21: Aningaasaqarnikkut tunngavigisat saqquminermut immikkoortillugit amerlassusaat	39
Iluseq 22: Katsorsartinnissamut neqeroorummik suliniutinilluunniit allanik atuneq.....	40
Iluseq 23: Katsorsartinnissamik suliniutinilluunniit allanik atuinermi amerlassutsit pillugit diagrami	40
Iluseq 24: Imigassamik ikiaroorartumillu kiisalu imigassamik atornerluineq angerlarsimaffeerunnermut pissutaasut amerlassusaat.....	42
Iluseq 25: Angerlarsimaffeqanngitsuunermet pissutaasut pillugit takussutissat	43
Iluseq 26: Angerlarsimaffeqanngitsuunermet pissutaasut amerlassusaat diagraminngorlugit.....	44

Nalunaarutip pingaarnertut inerniliussai

Ataani allaqqasut Kalaallit Nunaanni Angerlarsimaffeqanngitsunik Kisitsinermi 2022-mi nalunaarutip pingaarnertut inerniliussai saqqummiunneqarput.

2022-mi Kalaallit Nunaanni angerlarsimaffeqanngitsut amerlassusaat

Angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsinermi matumani inuit 491-it nalunaarsorneqarput¹. Kisitsineq illoqarfanni aqqanilinni ingerlanneqarpoq taamaattumillu angerlarsimaffeqanngitsut amerlassusaannik sukumiisumik paasititsivoq. Angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsineq manna nuna tamakkigajavillugu ingerlanneqarpoq – Qaanaamiit Nanortalimmut aamma Nuummiit Ittoqqortoormiunut.

Amerlanerpaat paasineqartut tassaapput inuit ersinngitsumik angerlarsimaffeqanngitsut. Nalunaarsorneqartut 293-iupput². Tassaapput inuit isumalluutunik amigaateqarnertik pissutigalugu ilaqttani ikinngutinilu najugaqartariaqartut - imaluunniit attaveqarfanni tutsuiginarpallaanngitsuni najugaqartutut nalunaarsoqqanatik. Angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsineri tulluuttuni kisitsit taanna qularnanngitsumik allanngorumaarpoq.

Inuit ersittumik angerlarsimaffeqanngitsut amerlassusaat tassaavoq 183-it³. Tassani inuit pineqarput unnuisarfanni najugaqartut, tummeraqarfanni sinittartut imaluunniit containerini inissiani najugaqartut. Kisitsit taanna allanngorartuarpoq. Tamanna malunnarsissaaq siunissami kommunit isumaginninnermi neqeroorutunik amerlanerusunik pilersitsippata, imaluunniit naalakkersuinermut attuumassuteqanngitsumik suliniaqatigiiffiit (NGO't) amerlanerusut takkuppata.

Angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsinermit nassuiaat aallaavigalugu

Angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsinermit atatillugu ilisimatuut suleqatigiit angerlarsimaffeqanngitsuuneq pillugu nassuiaatinik suliaqarput, misissuinerup nalaani pisortatigoortumik nassuiaammik suli peqanngimmat. Nassuiaammik tamatumingga allannguinerit siunissami angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsinerit sunnersinnaavai. Nassuiaat suliarineqartoq tunngavigalugu Naalakkersuisut toqqarpaat angerlarsimaffeqanngitsuuneq pillugu pisortatigoortumik nassuiaammik suliaqarniarlutik. Taamaalillutik nassuiaat kisitsinermi matumani atorineqartoq aamma

¹ Paasissutissanut tunngatillugu angerlarsimaffeqanngitsuuneq isumaginninnermi ilisimatusarnermut ilaavoq, uagut Kalaallit Nunaanni aatsaat paasissutissanik katersinermit sungiusaqqartussaalluta.

Tamanna isumaqarpoq, paasissutissat pissarsiarineqartut amigaateqarmata, paasissutissanik pissarsiffiginngisatsinnik. Taamaattumik kisitsisit katinnerini 491-imik ilaatigut inerneqarneq ajorput.

² Inuit 15-it paasissutissanik pissarsiatinni, pitsaanerusumik qularnaarlugu paasinngilarput ersittumik ersinngitsumilluunniit angerlarsimaffeqanngitsuunersut.

³ Siulia takuuk.

Naalakkersuisut pisortatigoortumik nassuiaataat ukioq 2022 assigiipput. Siullermeertumik Naalakkersuisut angerlarsimaffeqanngitsuuneq pillugu nassuiaa mmik tamanut saqqummiipput.

Suiaassutsikkut assigiinngissutsit ukiullu

Angerlarsimaffeqanngitsut amerlanerpaat tassaapput angutit (356).

Angerlarsimaffeqanngitsut ikinnerpaat tassaapput arnat (135).

Ukiuinut tunngatillugu eqimattat 30-60-inik ukiullit amerlanersaapput – tassani angerlarsimaffeqanngitsut 343-upput.

Ukiuinut tunngatillugu eqimattat allat tassaapput inuusuttut 18-29-nik ukiullit – tassani angerlarsimaffeqanngitsut 80-iupput.

Utoqqaat 60-it sinnerlugit ukiullit 68-iupput.

Angerlarsimaffeqanngitsut Nuummi amerlanersaapput

Nuuk tassaavoq illoqarfik inuit ersittumik angerlarsimaffeqanngitsut amerlanerpaaffiat. Kommuneqarfik Sermersooq kommuniuvoq inuit angerlarsimaffeqanngitsut amerlanerpaaffiat.

Kommunini iliuusissatut pilersaarutit

Innuttaasut angerlarsimaffeqanngitsut pillugit nalunaarsuutit ikitsuinnaapput, kommunerisaminni iliuusissatut pilersaarummik pigisaqartut. Tamanna nassuarneqarsinnaavoq, kommunit maannakkut innuttaasut angerlarsimaffeqanngitsut pillugit iliuusissatut pilersaarusiornissamik pisussaaffeqanngimmata.

Nuuk eqqaassanngikkaanni innuttaasunik ersittumik angerlarsimaffeqanngitsunik ujartuillutik sulisut imaluunniit isumaginninnikkut suliniuteqartut ikitsuinnaat takussutissaqarput. Suliassaqarfimmi isumaginninnikkut kinguaattooqqanik annertuvoq aamma suliamut qaffasissusilimmik sullissisunik attuumassutilimmik suliqaarsinnaasunik pisariaqartitsisoqarluni. Taamaattumik suliassaqarfimmi annikitsuinnarmik pinaveersaartitsinikkut suliqaartoqarpoq, aamma suliniutit ikitsuinnaallutik, soorlu piffissaq sivikitsumik angerlarsimaffeqanngitsuuneq piffissaq sivirusumut angerlarsimaffeqanngitsunngornissaa pillugu pinaveersaartitsineq. Aamma inuusuttut, arnat, utoqqaat imaluunniit angutit immikkut pillugit suliniutinik nassaassaqqanngilaq.

Angerlarsimaffeqannginnerup sivirususia

Inuit amerlasuut sivisuumik inissisimaneq tamanna inuuffigaat. Nalunaarsukkat 123-nik amerlanerusut qaammatit sisamat ukiullu marluk akornanni angerlarsimaffeqanngitsutut inuupput.

Inuit amerlaqaat (129) piffissaq sivilunerusumik, tassa ukiunik marlunnik sivilunerusumik angerlarsimaffeqanngitsut.

Angerlarsimaffeqanngitsut akornanni atornerluineq

Imigassamik atornerluineq malunnartumik atugaavoq. Angerlarsimaffeerunnermik eqqugaanerup kingorna imigassamik atornerluineq takkussinnaavoq imaluunniit angerlarsimaffeerunnermut pissutaasutut nalunaarsorneqarluni.

Angerlarsimaffeqanngitsut akornanni aanngajaarniutinik atuinermi taamaallaat hashi naammattuugassaavoq.

Ersinngitsumik angerlarsimaffeqanngitsut amerlasuut pillugit suli kisitsisit pigineqanngitsut

Misissuinermi nuna tamakkerlugu illoqarfiit anginerit tikippagut. Illoqarfiit tamakkerlugit attaveqarpugut. Ilisimatuut suleqatigiit illoqarfiit tamakkigajallugit najuupput.

Paasivarput suli annertunerusumik najuunnissaq qanoq pingaaruteqartigisoq.

Assersuutigalugu Qaanaami inissaasuneq annertoq takussutissaqartipparput,

innuttaasut amerlasuut ersinngitsumik angerlarsimaffeqannginnerannik taanna

pissuteqarluni. Amerlassusaanik kistsisinik erseqqissumik takussutissiiinissaq

periarfissaqarsimanngilaq. Nuummi imaluunniit Sisimiuni innuttaasut ersinngitsumik

angerlarsimaffeqanngitsutut inuusut aamma assiganik nalunaarsorsinnaanngilagut.

Taakkunani inuit amerlasuut inissisimanermi tassani inuusut ilimanarpoq.

Kisitsinermi periuseq

Misissuinermit atatillugu unnuakkut kisitsinerit ingerlanneqartarput. Kisitsineq

ilisimatuut suleqatigiit illoqarfinni angineri unnuakkut makillutik tummeraqarfiit

tamaasa ingerlaarfigalugit – pingaartumik inissiaqarfiit kissalaartunik tummeraqarfillit

ukkutaralugit. Paasissutissanik katersinermi periusaavoq paasissutissanik

immikkuullarissunik pissarsiffiungaaneq ajortoq, tassami inuit suaassusaat ukiuinillu

eqqoriaaneq kisimi nalunaarsortaratsigit, kissalaartunik tummeraqarfinni ersittumik

sininnerat pissutigalugu.

Inuit taamatut unnuisartut amerlavallaanngillat. Assut mianernartumik

atugarliornartumillu inooriaasiuvoq. Tamanna Nuummi takussaaneer saavoq.

Siulequtsiussaq

Isumaginninnermut, Suliffeqarnermut Nunamullu Namminermut Naalackersuisoqarfiup kissaatigaa innuttaasut atugarliortut pillugit suliassaqarfik, ilanngullugit innuttaasut angerlarsimaffeqanngitsutut nassuiaaserneqarsinnaasut, ukkatarineqarnissaat. Tamatumunnga atatillugu suliassaqarfik aaqqissuussaanagerusumik, akimuisumik aamma nutartikkamik ataatsimut isiginninnermik pilersitsinissaq siunertaralugu naalackersuisoqarfiup Ilimatusarfik attaveqarfigaa suleqatigiinnissaq pillugu, ajornartorsiutit suuneri annertussusaalu immikkut pingaartillugit.

Angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsinermut tunngavigisaaq

Ataatsimoorluni aalajangiunneqarpoq, nuna tamakkerlugu angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsisoqassasoq, taanna angerlarsimaffeqanngitsuunerup annertussusianik tigussaasumik paasisanik pilersitsissasoq makkunanga immikkut paasiniaasoqarluni: qanoq ukioqarneq, suaassuseq, illoqarfik inunngorfik, angerlarsimaffeqannginnermut pissutaasoq, innuttaasoq angerlarsimaffeqanngitsutut qanoq siviutigisumik inuunersoq, pisortanit namminersortunilluunniit neqeroorutini atuneq, ilinniagaqassuseq il.il.

Angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsinerup nalaani angerlarsimaffeqanngitsuuneq pillugu pisortatigoortumik nassuiaammik soqanngilaq. Angerlarsimaffeqanngitsuuneq naalackersuisoqatigiinnermut isumaqatigiissutini immikkoortutut allaqqasarpoq, tusagassiutini Inatsisartunilu akulikitsumik oqallisigineqartarluni, kisianni inatsisitigut imaluunniit pisortatigoortumik pappiaqqatigut angerlarsimaffeqanngitsuunerup qanoq nassuiaateqarneranik suli saqquminngilaq.

Siornatigut inuit angerlarsimaffeqanngitsuunermik eqqugaasut amerlassusaannik nalunaarsuisoqartarpoq. Tamanna assigiinngitsunik nalilersuinerit pilersitsivoq, kisianni nuna tamakkerlugu aaqqissuussaasumik pullaveqanngilaq, soorlu ukioq allortarlugu uteqqillugu atorineqarsinnaasumik – aamma nassuiaammik pisortatigoortumik akuerisamik soqarnani, oqartoqarsinnaanani matussusiisumik.

Ukiut marlussuit ingerlaneranni inuit angerlarsimaffeqanngitsut pillugit kisitsisinik tutsuiginartumik qaffasissusilinnik nalunaarsuinerit amerliartorput. Suliassaqarfimmi amerlanerusunik qulaajaanissamik pisariaqartitsisoqartoq suliaqartartunik siviisumik kissaataavoq. Naak kisitsit eqqoqqissaartoq angunissaa ajornakusoorluartoq, angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsinerup siunertaraa, ilaatigut uagut nassuiaasertariaqarparput suut kisinniarnarlugit – aamma ataatsimut isigalugu angerlarsimaffeqanngitsuuneq pillugu oqaloqatigiikkutta suna paasisarnerlugu. Assiginerpaa piitsuuneq, assiginerpaa aasami sulinnigiffeqarnermi angalalluni

unnuiffissamik amigaateqarneq taavalu ilaqttani ikinngutiniluunniit unnuisariaqarluni?
Taamaanngilaq.

Angerlarsimaffeqanngitsuuneq tassaavoq inuit innuttaasulluunniit piffissap ilaani
ajornartorsiorlutik inissisimasut. Imaanngilaq angerlarsimaffeqanngitsuusoq avikkaanni
angullu kammammini sofami sinittarteq, kinguninngua iluarseqqulluni.
Inissaasuaneruvoq, aningaasassaaleqineq inuunermilu ajornartorsiorneq,
angerlarsimaffeqanngitsuunermut atassuteqarteq.

Ilisimatusarfiup suliaqalerneranut pissutaasoq tunuliaqutaasoq tassaavoq
angerlarsimaffeqanngitsuuneq isumaginninnermi ajornartorsiutaanerani
ersersitsiniarnerusoq. Angerlasimaffeqanngitsuuneq pillugu nassuiaammik, inunnt
angerlarsimaffeqanngitsutut inissisimasut inatsisitigut illersugaanerit
nukittorsarniarlugu atugaallu pitsanngorsaaviginiarlugit piareersaalluni sulinermit
ilanngunneqarnissaat suliaqarnermi siunertaavoq.

Nalunaarusiaq manna atorlugu inuit angerlarsimaffeqanngitsutut inuusut pillugit
oqaloqatigiinnissamut pitsaanermik tunngavissaqalerpugut, eqimattami qanoq
agguataarnersut suaassuseq, qassinik ukioqarneq, illoqarfik il.il. eqqarsaatigalugit.
Periarfissaqalerpoq oqarsinnaanngorluni, eqimattat sorliit suliniuteqarfigineqassanersut
– pissutigalugu pinaveersaartitsilluni suliniuteqarnermut apeqqutaammat suaassuseq
ukioqatigiiaanilu eqimattat.

[Ilisimatuut suleqatigiit katitigaanerit](#)

Ilisimatuut suleqatigiit katitigaapput isumaginninnermi ilisimatuunit isumaginninnermilu
atugarliorneq pillugu suliaqarnermik misilittagaqarput. Ilisimatuut tassaapput Steven
Arnfjord (ph.d., lektor aamma Ilisimatusarfiup Issuttumi Atugarissaarnermik
Ilisimatusarfiani pisortaq), Kevin Perry (isumaginninnermi siunnersorti, ph.d. aamma
Isumaginninnermik Suliaqarnermi immikkoortortami lektori), Gimmi Olsen (teolog
aamma teologimut immikkoortortami adjunkti), ilisimatusarnermi assistent Maja
Christiansen (Statens Institut for Folkesundhed, Kalaallit Nunaanni inuit peqqissusaat
pillugu immikkut siunnersorti), Rebekka Jensen (ilisimatusarnermi assistent aamma
isumaginninnermi siunnersortit ilinniarteq) kiisalu Rene Olsen (ilisimatusarnermi
assistent aamma inuiaqatigiilerinnermit ilisimatusarteq).

[Angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsinerup siunertaa](#)

Angerlarsimaffeqanngitsuuneq pillugu suliaqarfermi piffissap ingerlanerani
ineriartornerani takutitsiniarluni misissuinnermik allartitsinissaq
angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsinerup siunertaraa. Qassinik ukioqarneq, suaassuseq,
kommuni najugaqarfigisaq, ilinniagaqarnerit aamma angerlarsimaffeerunnermit suut
pissutaanersut aallaavigalugit angerlarsimaffeqanngitsutut kikkut inuunersut pillugit
aalajangiisartut ataatsimut isiginnilersinniarlugit.

Angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsineq nuna tamakkiusavillugu ingerlanneqarpoq illoqarfinnilu amerlanerpaani angerlarsimaffeqanngitsortoq paasineqarluni. Illoqarfinni tamani attaveqarfigisatsinni angerlarsimaffeqanngitsuunermik nalunaarsuivugut. Ersittumik angerlarsimaffeqanngitsunik soqanngippat, taava inuit amerlasuut ajornartorsiuteqarnertik pissutigalugu takussaangitsumik angerlarsimaffeqanngillat. Takussaangitsumik angerlarsimaffeqanngitsuuneq inuit ilaannut ajornartorsiutaanngilaq, aamma ilisimatusarluni misissuinermi saqqummiunneqartariaqarnani. Taamaattoq pingaaruteqarpoq ajornartorsiut tamanna ersersissallugu. Innuttaasut ilaquuttaminnik najugaqateqartut inuunerminni tamanna ajorinngilaat. Amerlasuunilli assersuutissaqarpoq, namminneq angerlarsimaffeqanngitsunik kissaatigigaat. Imaassinnaavoq akissaqanngitsut imaluunniit pisortanit inissamut utaqqisut ima amerlatigaat, allaat nammineq initaarnissamut ilimasuuteqanngitsut. Eqimattamut tassunga pingaaruteqarpoq inissisimanagerat tamakkua qulaajassallugit. Illoqarfeqarpoq inissiaqarneq eqqarsaatigalugu inuiaqatigiinni ineriartornermut katitigaanerannullu malinnaanngitsut. Tamanna ataqatigiissinnaavoq ilaqtariinnerup ilusaata allanngorneranik, inuit agguataarnerini allanngorneranik, inoqutigiinnut ataatsinut inissianik mikinerusunik imaluunniit ilaqtariinnut angisuunut inissianik akikinnerusunik amerlanerusunillu pisariaqartitsinermut.

Angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsineq manna atorlugu ajornartorsiutit arlallit taakkua qulaajassavagut, aamma piffissami killiligaanngitsumi toqqissisimalluni inuunissamut inissaqannginnerup inuit qanoq sunnerneqartarnersut pillugit paasisaqassaagut.

Taamaattumik pingaarnertut siunertaapput:

- 2022-mi angerlarsimaffeqanngitsunik inissisimalluni inuunermik inuit amerlassusaat pillugu paasisutissanik tunngavilimmik naliliineq
- angerlarsimaffeqanngitsuuneq pillugu nassuiaateqarnermik misissuinermut atorsinnaasumik suliaqarneq

Angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsinermut nassuiaateqarneq tunngavigalugu

Angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsinermut atugassamik angerlarsimaffeqanngitsuuneq sunaanersoq pillugu nassuiaammik suliaqartoqarpoq. Isumaginninnermi inissisimanerit assigiinngitsut pineqarput. Siornatigut angerlarsimaffeqanngitsuuneq pillugu nalunaarutitik assigiinngitsunik saqqummiisoqartarpoq – ilaatigut angerlarsimaffeqanngitsuuneq imatut eqqartorneqarluni:

- Angerlarsimaffeqanngitsut, tassaapput inuit aalajangersimasumik inissaqanngitsut.
- Inissaqanngitsut, tassaapput inuit piffissami sivisunerusumi ilaqquttaminni ikinngutiminniluunniit najugaqartut.
- Inissarsisitaqqittut, tassaapput inuit inissiaatileqatigiiffiup inissarsisitsisarfiini najugaqartut.

Naasuaatit immikkoortiterinerilluunniit taakkua inissiamut tigussaasumut tunngassuteqarput. Inuit inissaqartut inissaqanngitsulluunniit. Qulaani taaneqartut isumaginninnermi inissisimaneq, inuit atugaat, nassuiangilaat.

Nalunaarusiamut immikkoortillugu ilisimatuut suleqatigiit, angerlarsimaffeqanngitsuuneq qanoq nassuiaateqassanersoq atuagarsornikkut oqaaseqaatilerlugu, naatsumik nassuiarpaat. Taakkua saqqummiunneqarput immikkut taallugit briefing notes-itut. Taakkunanga tigulaarinnilluni angerlarsimaffeqanngitsuuneq nassuiaateqarfiginerani atornerarpoq, angerlarsimaffeqanngitsunillu kisitsinermut atatillugu atornerarluni.

Nassuiaat suliarineqartoq tunngavigalugu Naalakkersuisut toqqaapput pisortatigoortumik angerlarsimaffeqanngitsuuneq nassuiaaserniarlugu. Taamaalluni kisitsinermi matumani nassuiaat atornerartoq aamma Naalakkersuisut pisortatigoortumik nassuiaataat ukioq 2022 assigiipput. Angerlarsimaffeqanngitsuuneq pillugu nassuiaammik Naalakkersuisut aatsaat siullermeerlutik tamanut saqqummiipput.

Angerlarsimaffeqanngitsuuneq pillugu nassuiaammik tamakkiisumik maannakkut soqanngilaq, soorlu Naalagaaffiit peqatigiit peqqinnissaq pillugu suleqatigiiffianit, WHO, imaluunniit Naalagaaffiit Peqatigiinnit, FN. Angerlarsimaffeqanngitsuuneq tassaavoq isumaginninnermi ajornartorsiut, assigiinngeqisumik atugaasinnaasoq. Suliassaqarfik pillugu nunat ilaat nunait allanit politikkeqarnermut sivisuumik ileqqoqarput. Taamaattoq nunat killiit ilaasa amerlasuut akuerivaat angerlarsimaffeqanngitsuuneq tassaasoq ataavartumik isumaginninnikkut ajornartorsiutaasoq, suliassaqarfimmi peqataatitsisumik suliniuteqarluni pinaveersaartinneqarsinnaasoq akiorneqarsinnaasorlu. Tamatumunnga aallaaviuvoq, angerlarsimaffeqanngitsuuneq

pillugu nassuiaammik suliaqarnissaq, taamaalilluni suliniutit assigiinngitsut innuttaasunut, nassuiaammut taamaattumut ilaatinneqarsinnasunut, sullinniakkanut toraagalerneqarsinnaallutik. Angerlarsimaffeqanngitsuuneq pillugu nassuiaatinik assersuutunik tikkuaasoqarsinnaavoq, nassuiaat tamakkiisunngortinniarsaralugu quppernerpassuit ulikkaarlugit allatat. Annertunerusumik nassuiaatit pillugit tunngavilersuutit ajunngilluinartuusinnaapput, kisianni sullinniakkanut tunngatillugu isumaginninnermi suliniarneq aamma ajornarnerulersinninnaavaat.

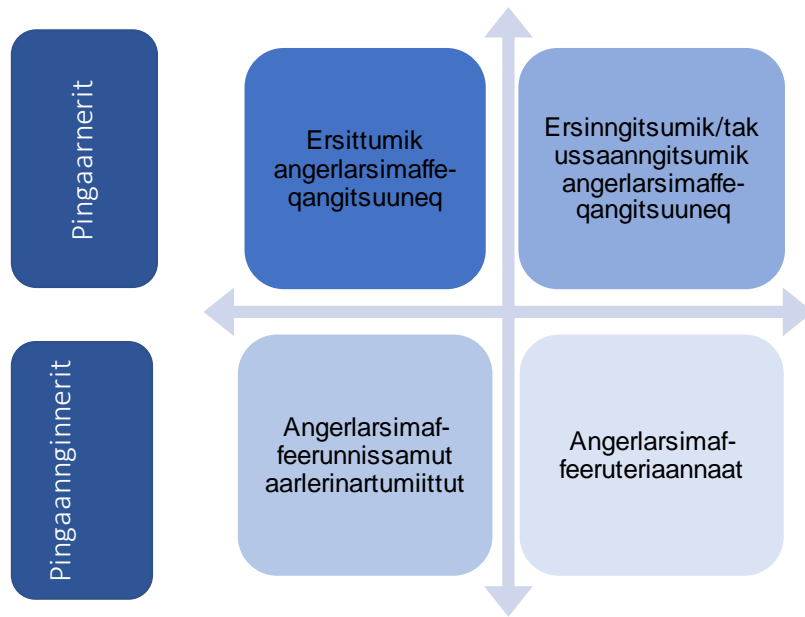
Tassunga ataqatigiissillugu angerlarsimaffeqanngitsuuneq pillugu nassuiaat naatsoq toqqarneqarpoq marlunnik immikkoortulerlugu. Ersittumik angerlarsimaffeqanngitsuuneq aamma ersinngitsumik angerlarsimaffeqanngitsuuneq. Ilanngullugu siunnersuummut tassunga ilanngunneqarput immikkoortut pingaannginnerit marluk: angerlarsimaffeerussinaneq aamma angerlarsimaffeerunnissamut aarlerinartumiinneq.

Angerlarsimaffeqanngitsuuneq isumaginninnikkut arlalinnut immikkoortinneqarsinnaavoq. Pingaaruteqarpoq, angerlarsimaffeqanngitsuuneq isigineqassasoq inuit assigiinngitsut illersorneqanngilluinnarlutik inuusuniit (silami, tummeraqaqfinni, toqqini, umiatsiani, illuutini atorunnaartuni il.il. unnuisut) – inunnt illersorneqarnerusumik inuusunut, soorlu unnuigallartarfiit, unnuisarfiit, utaqqiisaasumik inissianiinneq, kiisalu eqimattat angerlarsimaffeerunnissamut aarlerinartumiittunut.

Inuit inuunermi piffissap ilaani immikkoortunut pingaarnertut pingaannginnernulluunniit inissinneqarsinnaasunut atuuppoq:

Inuit tassani isumaginninnikkut inissisimaffimmi namminneq maanna isumalluuteqanngillat unnuisarfinnik toqqissisimanartunik isumannaatsunillu, pisinnaatitaaffimmisullu killeqanngitsumik inissisimaffimmiissinna anatik.

Nassuiaatit sisamat katersukkat, angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsinermut atatillugu sulinitsinni atorineqartut ataani takuneqarsinnaapput.

Iluseq 1: Angerlarsimaffeqangitsuuneq pillugu immikkoortiterneri

Angerlarsimaffeqangitsuuneq pillugu immikkoortiternerannut nassuiaatit ataani takuneqarsinnaapput.

Ersittumik angerlarsimaffeqan- ngitsuuneq	<ul style="list-style-type: none"> • Ersittumik angerlarsimaffeqangitsut tassaapput innuttaasut toqqaannartumik aqqusinermi takuneqarsinnaasut. • Soorlu innuttaasut unnuisarfinni assigusunilu allani atuisut. • Innuttaasut silami, toqqini, umiatsiani illuniluunniit atorunnaakkani sinittartut.
---	---

<p>Ersinngitsumik/takus- saanngitsumik angerlarsimaffeqan- ngitsuuneq</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ersinngitsumik angerlarsimaffeqanngitsut tassaapput innuttaasut utaqqiisaagallartumik najugaqartut imaluunniit sumi najugaqarnissamik namminneq toqqaasinnaanngitsut nammineq siniffigisinnaasaminnik periarfissaqannginnamik pissarsinissaminnut. • Soorlu sofami sinngumaneq, ikinngutini, ilaqttani nalunngisaniluunniit sinittartut. Imaluunniit sofami atortittartut, atoqatigiinnermik akiliillutik sinittartut. • Nakuuserfigineqartuusinnaapput (timikkut tarnikkulluunniit) allamillu najugassaqaanngitsut. • Aamma arnaqarpoq angummik inooqateqartut siniffissaqarneq piinnarlugu.
<p>Angerlarsimaf- feerunnissamut aarlerinartumiittut</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Angerlarsimaffeerunnissamut aarlerinartumiittut tassaapput inissiamik annaasaqaqqajaasut. Tassani kikkulluunniit pineqarput atugarliornermik nalaataqartut, naggataatigullu inissaarussinnaasut. • Soorlu pissutaallutik ineqarnermut akiitsut, najugaqartunik naammagittaalliutit, avinneq angerlarsimaffimmiluunniit nakuuserneq. • Imaassinnaavoq ulloq unnuarlu paaqqinnittarfimmi isertitsivimmiluunniit inissinneqartut, inissinneqarnerup kingorna nammineq najugassaqaanngitsut. Imaluunniit utaqqiisaagallartumik allamik inissarsitinneqartut. • Aamma arnaqarpoq nakuuserfigitittut qimaanissamik pilersaaruteqartut inuillu amerlavallaanik inisimasoqartuniittut.
<p>Angerlarsimaf- feeruteriaannaat</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Angerlarsimaffeeruteriaannaat tassaapput, namminneq najugallit, kisianni soorlu tarnikkut nappaateqarneq pissutigalugu kisimiissinnaanngitsut. • Nammineq angerlarsimaffimmiiginnarnissamut ikiorserneqarnermik taparserneqarnermillu pisariaqartitsipput, angerlarsimaffeeruteriaannaallutillu.

Iluseq 2: Angerlarsimaffeqanngitsuuneq pillugu immikkoortiternerannut nassuiaatit

Angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsinermi periuserineqartoq

Angerlarsimaffeqanngitsutut inuusunik inunnik kisitsineq inaarutaasoq periarfissaanngilaq. Inuit inuunerminni taamatut inissisimasut nikerartuupput. Inuit ilaat angerlarsimaffeqalersarput ilaallu angerlarsimaffeeruttarlutik. Eqimattat allat saqquminngitsorujupput. Taakkua kissaatiginngilaat nalunaarsorneqarnissartik, pisortaqarfimmik aaqqissuussatut isikkullit tamaasa tatiginngilaat, taamaattumik aamma ilisimatuunut attaveqarniarneq ajornakusoorluni.

Point In Time

Angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsineq april 2022-imi ingerlanneqarpoq. Taamaalluni angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsineq taaneqarsinnaavoq Point In Time – tassa imaappoq, innuttaasunik angerlarsimaffeqanngitsunik piffissami tassani inissisimaneq paasineqartoq. Taamaattumik oqarsinnaanngilagut, angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsinermi inuit aalajangersimasut angerlarsimaffeqalernersut kisitsinerup naammassinerata kingorna.

Kisitsinermi periuserineqartup iluaqutissartaraa, qaammatip ingerlanerani kisitsinermik ukkataqarnerput. Nunani europamiittuni allani toqqarneqartarpoq sapaatip akunnera kisitsiffiususaaq. Pineqarsinnaavoq pisortaqarfiit akisussaaffigisaani, soorlu kommunini angerlarsimaffeqanngitsuuneq pillugu ajornartorsiut sivilisuumik suliarineqartoq, taamaattumillu suliniutinik arlalinnik peqartoqarluni ersittumik angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsinerit anguneqartartut sulisut nalinginnaasumik innuttaasunik attaveqartartut atorlugit. Nunani tamakkunani angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsisarnerit aamma ukiorpassuarni ingerlanneqartarput.

Paasissutissanik katersineq

Misissuinermit immersugassaq suliareqqinneqarpoq, Danmarkimi angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsinermi atornerqartartoq isumassarsiorfigalugu, taanna VIVE-mit – Nuna tamakkerlugu Atugarissaarnermut Ilisimatusarnikkut Misissuinermillu Ingerlatsivimmit suliarineqartarpoq. Immersugassaq nalimmassarneqarpoq, Kalaallit Nunaanni angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsinermit naleqqussarlugu. Immersugassaq kalaallisuunngortinneqarpoq Ilisimatusarfimmilu isumaginninnermik ilinniarfimmi oqaatsit aamma ataqtigiinneranut tunngasut pillugit misilinneqarluni.

Europami angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsinerit imaqartarput apeqqutinik illoqannginersani, tupeqarfinni unnuisarnerit pillugit aamma aangajaarniutit sakkortuunik atornerluisoqarneris pillugu, tamakkulu Kalaallit Nunaanni nassaassaanatik. Immikkoortuni arlalinni nalimmassaasoqarpoq Kalaallit Nunaanni atorsinnaasunngorlugu, nalunaarusiamilu matumani ilanngussatut takuneqarsinnaallutik.

Paasissutissanik katersineq pingaartumik illoqarfinni anginerusuni aamma illoqarfinni, angerlarsimaffeqanngitsuuneq pillugu suliniuteqartoq uppersarsarneqarsinnaasuni soorlu unnuisarfinni, kialaartarfinni assigisaanilu, ingerlanneqarpoq. Taakkununga ilaapput: Aasiaat, Ilulissat, Narsaq, Nanortalik, Nuuk, Maniitsoq, Paamiut, Sisimiut, Uummannaq, Qaqortoq aamma Tasiilaq. Tamatuma saniatigut ilisimatuut suleqatigiit makkununga attaveqarput: Ittoqqortoormiit, Upernavik, Qaanaaq, Qasigiannugit aamma Qeqertarsuaq. Illoqarfinni tallimani kingullerni isumaginninnermut siunnersortinik attaveqarpugut, angerlarsimaffeqanngitsuuneq pillugu ilisimasaqanngitsunik aamma illoqarfinni ataatsimi ilimanarpoq angerlarsimaffeqanngitsunik peqartoq, kisianni naggataatigut illoqarfinniit paasissutissanik pissarsinissaq iluatsinngitsoorluni.

Ilisimatuut suleqatigiit immersugassaq pappiaranngorlugu aamma qarasaasiakkut Ipad atorlugu suliarivaat. Misissuinermi sumiifinni Ipad nassarneqartinnagu, pappiaranngortitaq atorlugu sulisarpugut kingornalu Ipadimut nuullugit pappiararlu aserorterlugu. Paasissutissanik suliaqarnerup misissuinerullu kingorna Ipads-it atorneqartut tamarmik imai peerneqassapput, taamaasilluni paasissutissat pilerseqqinneqarsinnaajunnaarlugit⁴

Immersugassaq qanoq ukioqarneq aamma inuup atiata kinguliaatalu aallaqqaatai kisimik allanneqartarput, taamaalilluni malitsigisaanik paasissutissanik suliaqarnermi misissuinermilu marloriaammik nuussuinnginnissaq qularnaarniarlugu. Misissuinerup ingerlanerani inuit kinaanerannik paasissutissat pingaaruteqanngillat aamma angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsinermi inuit ataasiakkaat kinaassusersiinnaanissaat periarfissaassanngilaq.

Sineriammi angerlarsimaffeqanngitsuuneq pillugu misilittakkat assigiinngitsorujupput aamma inunnut taamatut inuunermi inissisimasunut neqeroorutit assigiinneqaat. Neqerooruteqarpoq angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsinermi matumani nassuiaatit avataani inissisimasut – aamma neqerooruteqarpoq kommunip illoqarfiulluunniit eqqumaffiginngisaanik utaqqiisaasumik inissisarfii imaluunniit utaqqiisaasumik illusimmaviit, inissaqanngikkallarneq tunngavigalugu angerlarsimaffeqanngitsuuneq pillugu nassuiaatip iluaniissinnaasunik.

Taamaattumik angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsinermi matumani pisariaqarsimavoq, ilisimatuut suleqatigiit toqqaannartumik kommunit ataasiakkaat attaveqarfigalugit ilaatigut ataatsimeeqqaarnerit malitseqartitsinerillu ingerlanneqartarlutik

⁴ Paasissutissat tamarmik ilisimatusarfimmii ginnaassapput taamaattumillu nunap iluani ginnaassallutik.

paasissutissanik pissarsiniarneq siunertaralugu. Taamaallaat kommuni ataaseq inunnt angerlarsimaffeqanngitsutut inissisimasunut sullissisussatut immikkoortoqarpoq – aamma taanna immikkoortoq ersittumik angerlarsimaffeqanngitsut annertunerusumik ukkataralugit.

Angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsineq manna misileraaneruvoq, siunissami angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsinerni qanoq iliussanerluta paasisanik atorneqarsinnaasunik pissarsissagatta.

Tungaviulluinnarpoq, pilersaarusiornissa mut periarfissap iluani illoqarfinni taama amerlatigisuni najuunnerput. Immersugassaq taamaallaat nassiussimagaluarutsigu, ersinngitsumik angerlarsimaffeqanngitsuuneq taama annertutiginera qulaajarnaviangikkaluarparput, taakkuuppunga maani angerlarsimaffeqanngitsunik eqimattat amerlanerpaasut.

Kisitsinermi immersugassat taamaallaat suliffeqarfinnut nassiussuunneqarsimagaluarpata, taava ersittumik angerlarsimaffeqanngitsuuneq qulaajassagaluarparput – tassa isumaqarpoq, inuit pisortatigut neqeroorutini atuisut, soorlu illoqarfinni ikitsuinnarni unnuisarfiit. Illoqarfinni pingasuni unnuami kisitsinerit ingerlanneqarsimassanngikkaluarput imaluunniit najukkami sinniisunik sivisunerusumik oqaloqatigiinnerit pisimassanngikkaluarlutik. Eqimattat qulaajarnissaannut inissisimaffiannillu paasisaqarnissamut tusarfiit arlallit pisariaqarput.

Angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsinerup paasissutissanik tungavilivoq, aallaaviani inuit qanoq amerlatigisut angerlarsimaffeqanngitsutut inissisimaneq pillugu naliliisinnaanitsinnut. Suiassusaat qanorlu ukioqarneri paasivarput. Tamatumunga pissutaavoq ilaatigut kommunimi sulisut inuit allattorsimaffiannut isersinnaanerannik atuisaratta (inuuq normui atornagit), taamaalliluta ilaatigut atornerluineq pillugu takussutissat, angajoqqaajunermut paasissutissat angerlarsimaffeqanngitsuunermullu pissutaasut. Ersittumik angerlarsimaffeqanngitsuunermut tunngatillugu arlalitsigut paasissutissanik taakkununga peqarpugut.

[Nunaqarfiit ilaatinneqannginneri](#)

Misissuinermi nunaqarfinni angerlarsimaffeqanngitsuuneq ilanngitissanagu toqqarparput, naak nunaqarfinni inuiaqatigiit 12%-ii najugaqaraluartut, tak. Iluseq 3. Suliamut tunngatillugu misissuineq taamatut ittoq avinngarusimasuni angerlarsimaffeqanngitsuunermut tungavaoq. Taamatut misissuineq pitsaassutsimut tunngatillugu ingerlanneqarpat naleqqunnerpaavoq, tassani siunertaammat nunaqarfinni angerlarsimaffeqanngitsuunermik eqqugaanermi inuunermut inuit ataasiakkaat oqaluttuaat. Issittumi avinngarusimasumi angerlarsimaffeqanngitsuuneq misissuinerit ikitsuinnaat ingerlanneqarput. Ilisimatuut suleqatigiit akornatsinni

nalunngisarput tassatuaavoq akilinermi Iqalunni, Canadami, nunaqarfinni imaluunniit inoqarfinni. Nunaqarfiit (inoqarfiit) sisamat ilisimatuunit suleqatigiinnit tikiqqarput, matumiit matumut ingerlapput qulaajarniarlugu najugaqartut, akissuteqarusuppata, najukkami nalunaarsorneqarsimasut – aamma qassit najugaqarnerisut, tassani soorlu maani nunaqarfinnisut mikinerusunik illoqarluni⁵.

Paasissutissanik katersinermi periuseq sivisuvoq akisullunilu, taamaattoq angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsinermit paasisanik nutaanik pissarsiffiusinnaasoq. Eqqarsaatigineqarsinnaavoq siunissami taamatut misissuinermik ingerlatsisoqarsinnaasoq, tassani sulisussaqaarneq isumalluutillu salliutinneqarpata.

Inuit agguataarnerat eqqarsaatigalugu inuiaqatigiit ilaannaat nunaqarfinni inuupput – kisianni tamanna isumaqanngilaq, nunaqarfinni inuunermi atukkat aamma attuumassuteqanngitsut. Angerlarsimaffeqanngitsuuneq pillugu nunat tamat akornanni ilisimatusarnermi angerlarsimaffeqanngitsuuneq nassuiarneqarpoq illoqarfissuarni annertunerusumik nassaassaasoq. Atukkat ikitsuinnaapput aamma misissuinerit suli ikinnerullutik, pingaartumik nunat sanilliunniartakkagut pineqartillugit, soorlu qulaani taaneqartoq, illoqarfiit avataanni inuit angerlarsimaffeqanngitsuunermik eqqugaasut pillugit misissuinerit.

Tamatumani pineqarpoq angerlarsimaffeqanngitsuunermik eqqugaanermi inuppassuaqarfiup tungaanut ingerlaartarneq, ilaatigut suliffissarsiorluni inissarsiorlunilu kiisalu aningaasaqarnikkut, isumaginninnikkut, peqqinnissakkut aamma peqqissartinniarluni ikiorneqarnissaq anguniarlugu. Aamma pineqarpoq kinaassutsimik illersorneqarnerunissaq, illoqarfinni pineqarsinnaasoq nunaqarfinnut naleqqiullugu – taakkunanani inuuneq qaninneroqisumik ingerlanneqartarmat namminerlu attuumassutilinni annikinnerusumik illoqarfinnut naleqqiullugu.

Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfimmiit naatsorsuutit kingulliit malillugit inuiaqatigiit agguataarnerat nunaqarfinnut illoqarfinnullu imatut isikkoqarpoq:

2022-mi illoqarfiit	49.526
2022-mi nunaqarfiit	6.971
Katillugit	56.497

Iluseq 3: 2022-mi illoqarfiit nunaqarfiillu akornanni najugaqarnerup agguataarnera (Najoqqutaq: Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik 2022)

Naak misissuineq tamanna nunaqarfiit ilanngutinngikkalarai, siunissami eqqarsaataasinnaavoq, nunaqarfinni najugarineqarsinnaasut, siunissami najugaqarfinnik pisariaqartitaat, aserfallatsaaliuinermik pisariaqartitaat aamma isumaginninnikkut

⁵ Iqaluit eqqaanni angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsineq tamanut saqqummiunneqanngilaq.

peqqinnissakkullu sullissineq nunaqarfinni pissarsiarineqarsinnaasoq pillugu naliliivigineqarnissaat.

Angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsinerup nukittuffii sanngiiffiilu

Pingaartuuvoq uteqqissallugu, kisitsineq manna misileraataammat. Tassa isumaqarpoq angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsinerusoq ilisimatuut suleqatigiit peqatigalugu angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsinermi paasissutissanik pissarsiniarnermi ilinniarfiusoq. Pissutsit qulaajarnissaanik anguniagaqarsinnaavugut misissuinerup ingerlanerani qulaajaruminaatsunik. Paasissutissanik katersiner nut amerlasuunut atuuppoq paasissutissanik katersinerup ingerlanerani sutigit annertusassanersut aamma anguniakkatut siunniussat angunerlugit iluatsitsinerluni kingornatigit naliliiffiginissaa.

Tamatumunnga atatillugu pingaaruteqarpoq siunissami ilisimatusarnermi siornatigit angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsinernit ilikkakkat katersornissaat siunissami paasisanik tunngaviit annertusarniarlugit. Nunat arlallit angerlarsimaffeqanngitsuuneq pillugu misissuineri misissoraanni, ukiut ingerlaneranni inerniliisoqarsinnaavoq, nalunaarusiortarnerup annertusiartortarnera – allakkatigit nalunaarusiaq talliartinnartarpoq. Tassunga ataqatigiissutaavoq ilisimatuut suleqatigiit paasissutissanik katersinermut pitsaanerulersarmata immersugassamilu ataatsimi immikkuualuttuini akissutit amerlanerusut angusinnaallugit. Nalunaarusiaq aamma annertunerulersarpoq naleqqiussinissamut tunngavissaq annertusigaangat taamaalilluni siornatigit misissuinerit imminnut naleqqiussinnaalerlugit soorlu suaassuseq angerlarsimaffeqanngitsulluunniit inuusussiartornerat pillugu ineriartorneq takusinnaallugu.

Misissuinerup nukittuffia

Angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsineq manna misileraalluni kisitsinertut ingerlanneqarpoq. Tamanna isumaqarpoq, ilisimatuut suleqatigiit misissuinermik suliaqarnermi qulaajarniaraat inuit angerlarsimaffeqanngitsut pillugit kisitsisinik tunngaveqartumik periutsimik qanoq ililluni pilersitsisinnaaneq. Ukiut arlerlugit inuit qassit pineqarnerisut naliliineq aallaavigalugu sulisoqarpoq. Takusarpagut naatsorsuutit annertunerit angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsinermi matumani paasissutissanik pissarsiatsinnut naleqqiullugit. Paasissutissat maannamut pissarsiagut atorlugit paasiniaasinnaangorpugut qanoq ukioqarneq, suaassuseq pillugit aamma sineriammi inuit sumiinnersut pillugit ilisimasaqarneq angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsinernut takkuttussanut sakkussaavoq pitsaasoq naammagisimaarutigisarpot.

Nuna tamakkerlugu angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsineq

Angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsineq manna illoqarfiit eqqarsaatigalugit nuna tamakkigajavillugu ingerlanneqarpoq - Qaanaarmiit Nanortalimmut aamma Nuummiit

Ittoqqortoormiitut. Nukittoqutaavoq angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsineq Kalaallit Nunaanni Ilisimatusarfimmit ingerlanneqarmat, tamatumami kinguneraa, ilisimatuut pingaartumik sineriammi isumaginninnermi siunnertinit aamma isumaginninnermi suliaqartunit attaveqaatit atorineqarsinnaallutik. Siornatigut ilinniartuniit, taakkunanga arlallit isumaginninnermi siunnersortini aqutsisut suleqatillu aamma najukkani kajumissutsiminnik attaveqaatit nassuiaruminaatsut, najukkaminni suliniartut inunnik angerlarsimaffeqanngitsunik unnuiffissarsiorlutik qanoq assigiinngitsunik periuseqartarnerannik ilisimasallit. Unnuakkut misissuineramik ingerlatsinitsinni atortarpagut (ersittumik angerlarsimaffeqanngitsut tummeraqarfinni kiassakkani kisitsineq) aamma angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsinerit kommunit arlallit oqartussaasui, isumaginninnermik ingerlatsivii imaluunniit atugarisaarnermik ingerlatsivii qanimut attaveqatigalugit ingerlanneqartuni.

Kisitsineq kalaallisut ingerlanneqartoq paasissutissanik amerlanerusunik pissarsiffiusoq
Ilisimatuut suleqatigiit ilaannakortumik kalaallisut sulisinnaasimapput paasissutissanik katersinerup annertunersaani. Tamanna isumaqarpoq, paasissutissat attuumassuteqarluinnartut pissarsiarineri – naggataatigut attaveqaatinut attuumassuteqarnernullu assigiinngitsunut ilisimasaqarnissamik piumasaqaateqartut.

Assersuutigalugu ilisimatuut suleqatigiit ilaata siornatigut timersoqatigisartakkani illoqarfiit anginerit ilaanni naapippaa maannakkut INI-mi atorfeqartoqtaxartitsisartorlu. Tamanna kinguneqarpoq inissiaqarfinnut aalajangersimasunut angallanneqarnermik, unnuakkut kisitsineri naammattoorneqarlutik innuttaasunik unnuisoqartoq – kiisalu utoqqarnut inissiani arlalinni utoqqaat amerlasuutigut ilaquuttat inuusunnerusut, najugaqatigisaraat naluneqanngitsoq, inissaqanngimmata taamaattumillu utoqqaat inissiaanni najugaqartut.

Ilisimatippaatigut, siunissami ilisimatuut suleqatigiit illoqarfimmut tikikkutta attaveqaatinut kattuffinnullu assigiinngitsunut qanoq isilluta piareersassasugut. Pingaaruteqarpoq kommunimi isumaginninnermik sulisunik, inissiaatileqatigiiffimmik, politiinik, peqqinnissaqarfimmik aamma najukkani innuttaasut sinniisaannik attaveqarnermik pilersitsinissaq. Tamanna piffissamik piareersarnermillu pisariqartitsivoq. Maannakkut siunissami angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsineri tunngaviliisoqarpoq. Ilanngullugu najugaqarfinni pisortaqarfiit ulapinnerannik misissuinitinni naammattuugaqarpugut. Taamaattumik pisortaqarfinnut tamanut attaveqarnissaq tamatigut periarfissaaneq ajorpoq.

Ersittumik ersinngitsumillu angerlarsimaffeqanngitsuunerup qulaajarnera

Misissuinerup matuma nukittoqutaata ilaat tassaavoq, angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsineri ersittumik ersinngitsumillu angerlarsimaffeqanngitsuuneq pillugu paasissutissanik pissarsigatta. Angerlarsimaffeqanngitsuuneramik misissuinerit

amerlanerpaat illoqarfissuarni ingerlanneqartarput (miliuunilikkaanik innuttaqartuni) taakkunani ersittumik angerlarsimaffeqanngitsuuneq annertuumik atugaalluni. Angerlarsimaffeqanngitsuuneq taakkunani ilaatigut oqaatigineqartarpoq tuniluuttut imaluunniit aningaasaqarnikkut ingerlanerlunnermut amerlasuunillu suliffissaaruttoqartillugu silasiornermi aarlerisaarutitut eqqaanartumik – taava inissianiit anisitsinerit amerleriartarput. Angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsineq taamatut ingerlanneqartillugu, taava tamatigorluinnangajak ersittumik angerlarsimaffeqanngitsuuneq pineqartarpoq. Tassa imaappoq inuit unnuisarfinni, ineqqani ullormiit ullormut attartorneqartartuni, illoqarfiup ungataani tupeqarfinni aamma aqqusineri illoqarfiullu immikkoortuini inuusut pillugit paasissutissanik katersuisoqartarpoq, inunnik angerlarsimaffeqanngitsutut inuusunik nassaassaanerpaani.

Angerlarsimaffeqanngitsuunerimi inissisimanagerit assigiinngitsut ilaatigut paasinninneq annerulerpoq issittumi angerlarsimaffeqanngitsuunermit immikkut inissisimaneq, inissiani amerlavallaanik inisimasoqarneq aamma ineqariaatsit isumannartut immikkut takussaanagerusut ilanngunneqarmata. Issittumi silami annertunerusumik inuusoqarsinnaanngilaq. Nuummi taamaallaat nillissuseq agguaqatigiissillugu qerilerfiup nalaaniippoq.

Paasissutissanik pissarsiat makkua europami amerikamilu avannarlermi misissuinerinik allaaneruvoq, taakkunani angerlarsimaffeqanngitsuuneq misissorneqartarmat taamaallaat ersittumik angerlarsimaffeqanngitsuuneq isigalugu, soorlu sofami sinngumaneq, sofami aatortittartuuneq, amerlavallaanik inisimasoqarneq aamma inuunerimi inissisimaffiit allat, ajornartoorfiusut attaveqaatinilu inisimmavissarsiorneq pisariaqarluni.

Immersugassaq nalimmassagaq marloriaammik nalunaarsuinermik pinngitsoortitsisoq
Misissuinerimi atornerqarpoq aamma immersugassaq nalimmassagaq. Immersugassap nukittoqutigaa maani pissutsinut naleqqussarneqarmat, aamma immikkuualuttut takuneqarsinnaammata, paasissutissanik tunngavigisat pigineqarpata unnuisarfiiit qanoq ittuunerinik, angerlarsimaffeqanngitsuunerup qanoq sivilutigineramik, atornerluinerit assigiinngitsut, isertitat il.il. pillugit pissutsinik tunuliaqutaasut ilaatinneqarpata. Immersugassaq ilisimatuut suleqatigiinnit naleqqussarneqarpoq ineriartorteqqinneqarlunilu sulilu ineriartorteqqinneqarsinnaalluni, taamaalilluta apeqqutigisagut eqqornerusumik akissuteqarsinnaalersillugit. Unnuisarfinnik allaanerusunik nutaanik pilersitsisoqarpat imaluunniit soorlu inatsisitigut nutaanik isertitaqartoqalerpat, taava immersugassamut taakku ilanngunneqarsinnaapput. Siunissaq eqqarsaatigalugu tamanna eqaatsumik inissiffiuvoq.

Immersugassaq manna siunissami misissuineranut atoqqinneqarsinnaavoq. Siunissami apeqqutit assigusut atorineqarnissaannik qulakkeerivoq, taamaalilluni naleqqiussinermit tunngavigisassat annerulerlutik. Paasissutissat aallaqqaammulli internet aqutugalugu katersuivimmut inississorneqarput kinaassuserlu tamarmi illersugaalluni.

Paasissutissanik suliaqarnej SurveyXact-imit isumagineqarpoq. Taassuma kukkusumik immersuinnissaq pinngitsoortissavaa, paasissutissallu pissarsiarineqartut kingornatigut misissorneqarput marloriaammik nalunaarsuisoqarnermut. Taamaattoq tassani annikitsumik kukkusoqarsinnaavoq.

Kingornatigut paasissutissanik suliaqarnermi tamanna iluarsiniarsarivarput.

Paasissutissat pissarsiarineqartut nunap iluaniiginnassapput, taamaaliormermit siunissami misissuineranilu naleqqiussinermit atorineqarsinnaallutik.

Kisitsineq amerlanernik tunngavilik

Misissuineq amerlanernik tunngaveqarnissaa naatsorsuutaavoq, suaassuseq qanorlu ukioqarnerup agguataarnera eqqarsaatigalugit. Ilisimatuut suleqatigiinni isumalluarpuqut angerlarsimaffeqanngitsuuneq pillugu nassuiaatini killiliussat qulaani pineqartut iluini inuit amerlassuut nuna tamakkerlugu pissarsiarisimallugit.

Angerlarsimaffeqanngitsunik kommunit iliuuseqartarnerannik paasisat annertunerusut

Nukittoqutini taasariaqartoq naggataasoq tassaavoq, misissuinitinni kommunit tamarmik tallimat attaveqarfigingatsigit angerlarsimaffeqanngitsuuneq pillugu kommunit ataasiakkarlutik isumaginninnikkut ajornartorsiutitut qanoq isummerfigineraat pillugu ilisimasagut annerulerput. Periutsit assigiinngitsorpasuit atorlugit unnuisarfinnik sanasoqarsinnaavoq – illoqarfiillu pingarnerit ilai suli namminneq unnuisarfeqanngillat. Tassani kommunimut attaveqarnitsinnut atatillugu inissianut pissutsit pillugit suliamut tunngatillugu siunersioqatigiippugut – aamma unnuisarfimmik aqqiissuteqarnermit isumaginninnikkut suliniuteqarnermik tapersiinermit pisariaqartitsisoqarnera ersersillugu.

Misissuinerup sanngiiffii

Nunami angerlarsimaffeqanngitsuunermik inuit eqqugaasut pillugit misissuineq tamakkiisumik takutitsinngilaq. Eqimattaqarpoq attaveqarfiginngisatsinnik. Illoqarfinni aalajangersimasuni immikkoortut naammaginartumik suli ilisimasaqarfiginngilagut, inuit ilaasa unnuami oqqiffissamut sumunnartarneri imaluunniit sivilisunerusumik sumiiffissisarneri pillugit.

Paasissutissanik katersinermit qaammatip angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsinermit naleqqiullugu pingaaruteqarnera

Apriliip qaammataa ukkatigaarput. Taamaannerani suli nuna tamarmi nillertarpoq. Angerlarsimaffeqanngitsut akornanni periusissigineqartut aasap ingerlanerani allanngortarput, ilaat tupimi sininniarlutik qaqqamukartut ilaallu aalisariartut. Aasaanerani eqimattat taakkua qaninnerusumik attaveqarfigisinnaagaluarpagut.

Kommunit assigiinngitsumik attaveqarneq

Kommunit ilaanni kommunimi sulisunik qanittumik oqaloqateqarpugut inuit najugaqanngitsutut nalunaarsorsimasut pillugit. Amerlanertigut tamanna oqaloqatigiinneq pingaaruteqarpoq. Kommunini allani taama qanitsigisumik oqaloqateqanngilagut. Angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsinermut tullianut tamanna ilisimatuut suleqatigiinnit malitseqartinneqassaaq. Paasissutissanik pissarsiani tamanna nikerarnernik pilersitsisinnaavoq.

Misissuinerne taamaattuni sanngiiffik tassaavoq inuiaqatigiit ikitsunnguunerat. Taamaattumik amerlassutsit nikerarneri ikitsuinnaat pisinnaapput, paasissutissat procentinngorlugit takutitsinerisa nikerujussuarsinnaanerannut.

Amerlanernik tunngaveqarneq

Nuummi Sisimiunilu atornerluineq pissutaalu, pisariaqartitat kiisalu inuit allattorsimaffiannit najugaqarnermik nalunaarsoqqanerup amigaataaneri pissutaallutik kisitsisaatigineqanngitsunik saqqummertoqarsinnaavoq.

Siunissami ilisimatuut suleqatigiit inissiatileqatigiiffinnut, peqqinnissaqarfinnut politiinullu attaveqarneq annertusarniarpaat.

Misissuinerne amerlanernik tunngaveqarneq naliliiffigineqarpoq pitsaasutut. Misissuinerne kissaataavoq immikkuualuttunik amerlasuunik akissutisinnisaq, inuit angerlarsimaffeqanngitsutut inuunerannut paasinninnisaq annertunerulersissagaa naatsorsuutaalluni. Manna ilisimatusarnikkut misissuineq nutaajummat, immikkuualuttunik pissarsinissamat siullermik kissaataasoq angussallugu iluatsinngilaq. Tassani pingaartumik pineqarput inuit ersinngitsumik angerlarsimaffeqanngitsuullutik inuusut amerlammata. Pissuteqarluarluta inuit taakkua ujarsinnaanngilagut, ujarneqarsinnaanngillammi – taamaattumik kommunit ilaasa innuttaasut inuit allattorsimaffianni najugaqanngitsutut nalunaarsoqqasut aamma innuttaasut nalunaarsoqqasut sulilu kommunimiittut, isumaginninnermilu suliassaqarfimmut attaveqartut pillugit kommunimi sulisut namminneq naliliinerat taamaallaat qarsupittumik ilisimasaqarfigivagut.

Taamaattumik misissuinerne sanngiiffiuvoq, paasissutissanik tunngavissaqarneq pitsaasoq saqqummiunnissaanut suuteqarani atornerluineq, angajoqqaajuneq angerlarsimaffeqanngitsuunermullu pissutaasoq tunuliaqutaasoq pillugit

oqaseqarnissamut. Kalaallit Nunaata avataani misissuinerni nalunnilarput, angerlarsimaffeqanngitsuunermut pissutaasut assigiinngiaarsinnaasut aamma aarlerinartumik inuuneqarnermut atassuserneqarsinnaasut, avatangiisit isumalluutit eqqarsaatigalugit sanngiitsut, inuunermi pisut artornartut ikitsuinnaat nalaaneqarneranni inuunermi aarlerinartup kingorna inuiaqatigiinni ajutoornermi ikiorsiinissat akornatigut nakkaannermut, pisooqataasinnaammata.

Siunissami angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsinernut ilisimatuut suleqatigiit siusinaarlutik kommunit piareersartarniarpaat, qaammammi angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsinermi paasissutissanik immersuiffik piareersartassallugu, namminneq kommunimi innuttaasut inuit allattorsimaffiani najugaqanngitsutut nalunaarsoqqasut misissortassagaat siusinaartumillu naliliiffigalugit, nalunaarsuiffimmi inuit sorliit ersinngitsumik angerlarsimaffeqanngitsutut inissisimanersut.

Angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsinermi inuit amerlassusaat

Angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsinermi matumani kisitsisit nalunaarsorneqartut pillugit, angerlarsimaffeqanngitsuuneq pillugu eqqugaasunik sulii amerlanerusunik peqarsinnaanera, sillimaffigeqquneqarpoq. Pingaartumik ersinngitsumik angerlarsimaffeqanngitsuuneq pillugu nassuiaammut atatillugu. Nalunaarusiami matumani uagut isummerfigaarput nalunaarsuineq maannakkutut qaffasissuseqartoq inuiaqatigiit amerlassusaannut naleqqiullugu annertuginarmat – maani misissuinermi nalunaarsukkat inuiaqatigiit katillugit 1%-iisa ataatilaarpaat.

Inuit 491-it angerlarsimaffeqanngitsuunermik inissisimasutut nalunaarsoqqapput.

Siunissami misissuinerni kisitsit nikittarumaarput, kommuninik suleqateqarneq annertunerusoq kisitsisinik atugassanik pissarsissutaasalerpat, isumallutitut tunngassutilimmik inissaqannginneq pissutigalugu inuit allattorsimaffianni najugaqanngitsutut nalunaarsoqqasut innuttaasut tamaasa naliliiffiqineqartalerpata.

Amerlassutsit katinnerat 491-it angerlarsimaffeqanngitsuuneq marlunnut attuumassutilinnut immikkoortinneqarneranik ima qarpoq. Matumani kisitsisinik peqarpugut, oqarnissatsinnut tunngavissaqarluta angerlarsimaffeqanngitsuunermut tunngatillugu ersinngitsumik angerlarsimaffeqanngitsuunermut, ilisimatuut suleqatigiinni innuttaasoq toqqaannartumik attaveqarfigisimanagu, isumannarnerusumik inissisimanermut naleqqiullugu toqqaannartumik inissisimaneq pineqarmat.

Siunissami kommunit isumaginninnikkut neqeroorutinik soorlu Housing First-imik suliniuteqarlutik, unnuisarfinnik, containerinik inissiat, kialaarfiit il.il.

pilersitsissagaluarpata inuit ersittumik ersinngitsumillu
angerlarsimaffeqanngitsuunermik inuusut agguataarnerat allanngorsinnaavoq.
Ilanngullugu takusalersinnaassavagut NGO't amerlanerusut illoqarfinni
kajumissutsiminnik isumaginninnermik suliaqarlutik atuussinnaasut. Inuit ilaqttani
ikinngutinilu sofami sininnissamit allaanerusumik periarfissaqarunik siunissami
immikkoortut taakku marluk agguataarnerat allanngorsinnaavoq.

Ersittumik ersinngitsumillu angerlarsimaffeqanngitsuuneq

Ersittumik angerlarsimaffeqanngitsuuneq kialaarfinni, unnuisarfinni aamma inissianik
aaqqiinerni soorlu Narsami illut uiguleriaani, Aasianni, Ilulissani, Maniitsumi, Nuummi
Sisimiunilu unnuisarfinni nalunaarsorneqartarpoq.

Angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsinermi matumani ersittumik
angerlarsimaffeqanngitsuuneq naliliiffigineqarpoq annikitsutut nunanut piffissami
sivisunerusumi angerlarsimaffeqanngitsuuffiusunut naleqqiullugu, aamma piffissami
sivisunerusumi isumaginninnikkut ajornartorsiut tamanna piviusimasoq.

Tamanna ilaatigut isumaqarpoq, pisortaqarfiit imaluunniit NGO't neqeroorutaat
amerlanerusut inuit angerlarsimaffeqanngitsutut inuusut kisinnissaat eqimattallu
kinaassusersinissaat ajornannginnerutikkaat.

Ersinngitsumik angerlarsimaffeqanngitsuuneq isumagi nninnikkut inissisimaneruvoq
oqallisigineqartussaq. Uagut tunngavilersuutigaarput, innuttaasut ilaqttani, ikinngutini
imaluunniit attaveqarfimmini inuusut angerlarsimaffeqanngitsuunermik inissisimasut,
taakkua taamatut inissisimanertik kissaatiginnikkaat pineqartillugu.

Angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsinermi matumani eqimattat anginersaavoq, tamanna
aamma innuttaasut ersittumik angerlarsimaffeqanngitsuunermik inuusut pillugit
paasissutissanik pissarsiatsinni nassuiaatigaarput. Oqaluttuarput nunami inissiaqarneq
pillugu pisariaqartitsinermik, kommunini inunnut taamatut inissisimasunut
inissaqarnermik neqeroorummik pilersitsinissaq pillugu attuumassuteqassasoq
naliliiffigissallugu.

Pingaaruteqarpoq erseqqissassallugu, kisitsisit qularnartoqarsinnaammata. Aamma
pingaaruteqarpoq erseqqissassallugu inoqarsinnaammata allanik inooqateqarnissaq
piumaneqarnerusooq kisimi inuunerminngaanniit. Ataatsimooqatigiinneq
ujartorneqarluni – kisianni najugaqarnermut pissutsit isumannaallisaaneq pissutigalugu
pingaaruteqarsinnaasooq allakkanik tiguisarnissaq, aningaaserivinnik atta veqarnissaq,
sulinissaq imaluunniit inuunermi allanik sammisassaqarnissaq eqqarsaatigalugit.

Ersinngitsumik angerlarsimaffeqanngitsuuneq taaguutaavoq sakkortoq,
annertunerusumik inissaasuarnermut aamma isumaginninnikkut ikiorsiinermit

tunnatillugu inissisimanermut tunngasoq. Ilaqutaq aasap ingerlanerani najugaqartoq, imaluunniit utaqqiisaagallartumik unnuisarnerit pulaartup nammineq inissaqarnermi pissutsit aaqqiiviginiarlugit pineqanngillat. Pineqarput piffissami sivisuumi najugaqarnerit, inissaqartitsisumut innisimasumullu artorsaataasoq.

Ataani ilusilersukkami takuneqarsinnaavoq ersittumik ersinngitsumillu angerlarsimaffeqanngitsuuneq pillugit takussutissiaq:

	Amerlassutsit	Procent ⁶
Paasissutissat amigaataapput	15	3%
Inuit ersittumik angerlarsimaffeqanngitsutut inuusut	183	37%
Inuit ersinngitsumik angerlarsimaffeqanngitsutut inuusut	293	60%
Katillugit	491	100%

Iluseq 4: Saqqumilaarnermut atatillugu agguataarineq

Inuit kommunini illoqarfinnilu agguataarnerat

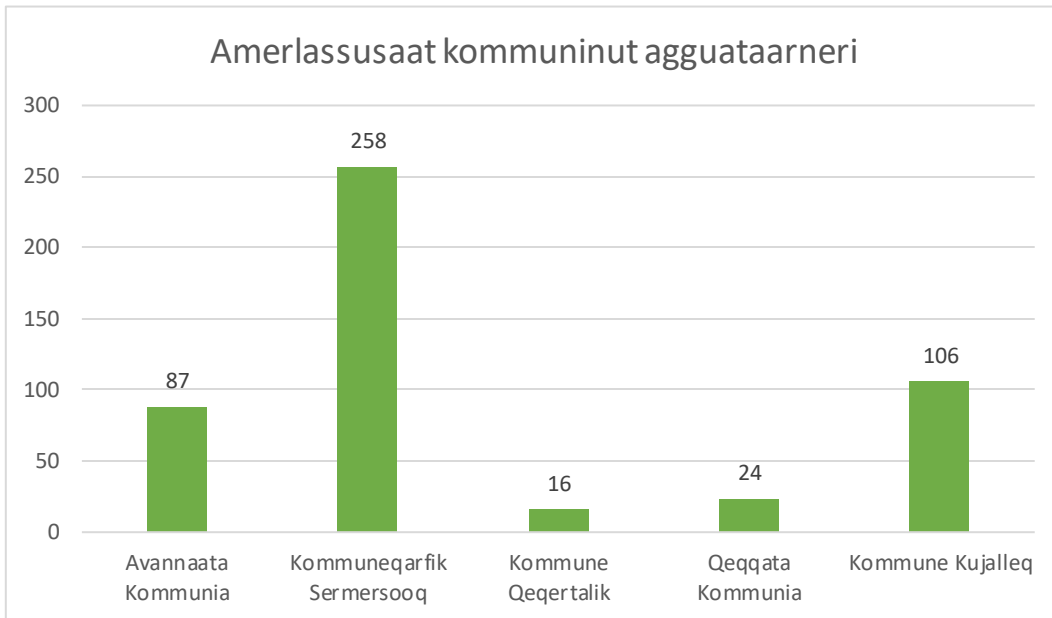
Angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsinerup siunertaraa kommunit tamaasa attaveqarfigissallugit aamma kommuninit tusagassiorfinnillu angerlarsimaffeqanngitsuunermut tunngassutilinnik – soorlu kialaartarfinnik, unnuisarfinnik imaluunniit allatut isikkulinnik suliniuteqarnermi - ersittumik ajornartorsiuteqarneranik nalunaarutit malillugit illoqarfinni najuunnissaq. Taamaattumik misissuinerup nalaani isumaginninnermut ingerlatsiviit tallimat pulaarpagut, sulisunik attaveqarluta – pingaartumik inunnik atugarliortut pillugit suliassaqarfimmi akisussaaffimmik agguataarineq ersaritsillugu, ilanngullugit inuit angerlarsimaffeqanngitsuunermik eqqugaasut.

Kommune	Amerlassutsit	Procent
Avannaata Kommunua	87	18%
Kommuneqarfik Sermersooq	258	52%
Kommune Qeqertalik	16	3%
Qeqqata Kommunua	24	5%
Kommune Kujalleq	106	22%
Katillugit	491	100%

Iluseq 5: Kommunini inuit angerlarsimaffeqanngitsut agguataarnerat

⁶ Procentinik kisitsisaanut atuuppoq, kisitsisit akunnaalliligaammata. Taamaattumik annikitsumik nikerarnerit pisinnaapput.

Assingi saqqummissapput, kommunit ataasiakkaarlugit agguataarineq sananeqarpat. Oqaatigeqqittariaqarpoq siunissami misissuinerneq agguataarineq allanngorsinnaammat. Ilisimatuut suleqatigiit akornatsinni tupigusuutigissanngilarput, Kommuneqarfik Sermersuumut tunngatillugu eqiterunneq pingaarnertut takuneqarsinnaasoq allannguuteqanngippat.

Iluseq 6: Amerlassusaat kommuninut agguataarneri

Siunissami naatsorsuutigineqarsinnaavoq, kommunini aalajangersimasuni qaffasinnerulerumaartut. Tamanna isumaqanngilaq, amerlanerusunik takkussuttoqarneranik pissuteqartoq – kisianni siunissami paasissutissat pissarsiarineqartut pitsaanerusemik qulaajaaffigissinnaaneriniq pissuteqarluni.

Illoqarfiit anginerpaat ukkatarineqarpoq. Illoqarfinni angerlarsimaffeqanngitsuuneq takusarparput. Imminut assortuuttutut oqartoqarsinnaavoq, inissiat amerlanerpaaffianni angerlarsimaffeqanngitsut amerlanersaasarput. Innuttaasut inuiaqatigiinni ajutoornermi ikiorsiinissap akornatigut nakkartut pineqarput.

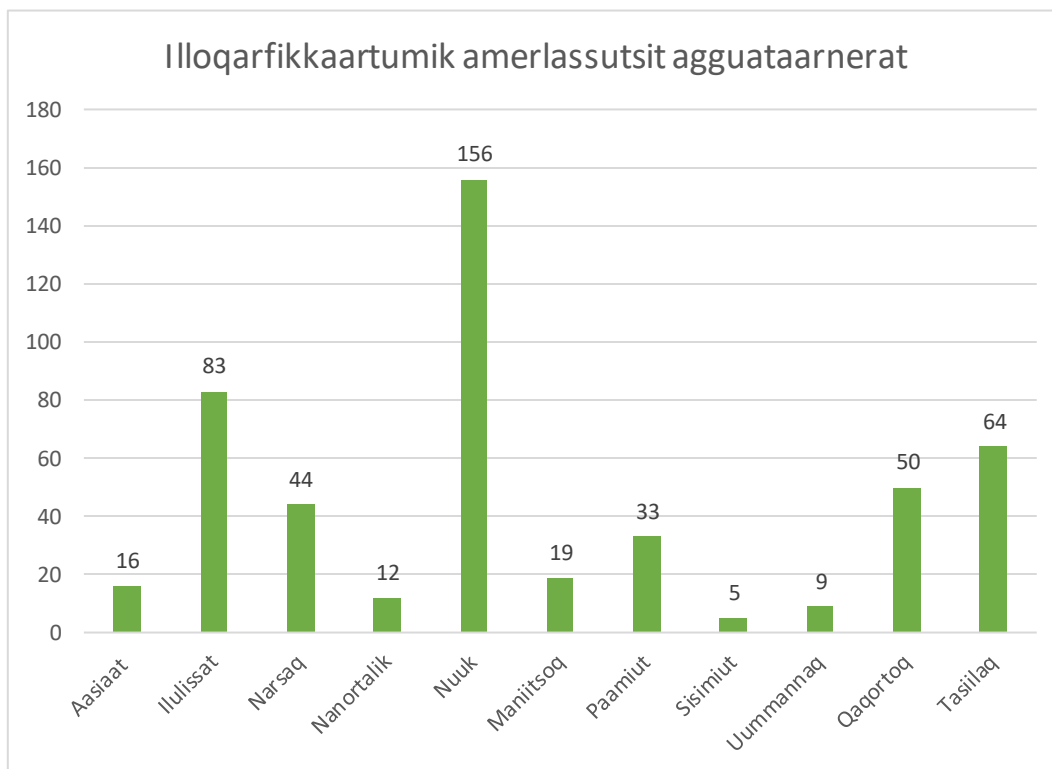
Illoqarfinni tamani kisitsinerme misiliutaasumi inernerneq annertoqatigiinngillat. Soorlu Nuummi Sisimiunilu ersinngitsumik angerlarsimaffeqanngitsuuneq kisitsisaatigineqanngitsoq, aamma Qeqertarsuup nalaani Avannaanilu paasissutissat ikitsuinnaat pissarsiarivagut. Pissutsit taakku siunissami angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsinerni allanngorsinnaapput.

Inuit angerlarsimaffeqanngitsuunermik eqqugaasut illoqarfikkuutaartumik agguataarnerat ima isikkoqarpoq:

Illoqarfiit	Inuit angerlarsimaffeqanngitsut	%-inngorlugit agguataarneri
Aasiaat	16	3%
Ilulissat	83	17%
Narsaq	44	9%
Nanortalik	12	2%
Nuuk	156	32%
Maniitsoq	19	4%
Paamiut	33	7%
Sisimiut	5	1%
Uummannaq	9	2%
Qaqortoq	50	10%
Tasiilaq	64	13%
Katillugit	491	100%

Iluseq 7: Illoqarfinni inuit angerlarsimaffeqanngitsut agguataarneri

Misissuinermi illoqarfiit akornanni imaluunniit nunaqarfimmiit nunaqarfimmut, nunaqarfimmiit illoqarfimmut inuit nikerarnerat qulaajar sinnaasimangilarput. Angerlarsimaffeqanngitsuuneq nunat tamat akornanni misissuinerit misissoraanni takuneqarsinnaasarpoq illoqarfiit akornanni aamma illoqarfiit mikinerniit nunaqarfinniilluunniit anginernut inuit assut nikerartartut.

Iluseq 8: Illoqarfikkaartumik amerlassutsit agguataarnerat

Angerlarsimaffeqanngitsuuneq illoqarfissuarni pisartuuvoq, taamaattumillu naatsorsuutaalluinnarluni, immikkut Nuummi inuit inissaqarnikkut isumaginninnikkullu atugarliortut amerlanerpaat takussaallutik.

Inuit angerlarsimaffeqanngitsuunermik eqqugaasut inissisimanagerat uteqqittumik oqaluttuarineqartarpoq. Amerlasuut oqaluttuarivaat, illoqarfissuarmukartarlutik naatsorsuutigalugu inissaqalernissaq suliffissaqalernissarlu. Amerlasuut suliffittaartarput, kisianni inissamik aqqqissuussamut iserniarneq ajornartarluni aamma attartortitsisuni namminersortuni ineqarnermut akiligassaq akilernissaa ajornakusoortarluni. Taamaattumik inuit ilai angerlarsimaffeeruttarput. Inuit ilai Nuummukartarput inooqatigisamit naakuusertartumit qimaallutik. Ataasiakkaat Nuummikartarput peqqinnissakkut, peqqissartinnikkut aamma isumaginninnikkut pitsaanerusemik ikiorserneqarnissaq anguniarlugu. Allat Nuummi najugaqartut ineqarnermut akiitsoqarneq imaluunniit allanik akiitsoqarnertik pissutigalugu inigisaminnik annaasaqartut. Taava eqimattat inigisartik annaagaat ineqartunit nipiliorneq pillugu naammagittaalliornerit pissutigalugit. Ataasiakkaat sulinissaminut napparsimavallaalerput, taamaalillutillu isertitaqarsinnaanertik annaallugu. Ilaat utoqqarnut inissiamik utaqqipput.

Inuit suaassusaat malillugu agguataarneri

Misissuinermi matumani suaassuseq marlunnut agguataarparput. Suaassuseq sammisaavoq pingaaruteqartoq, inuit angerlarsimaffeqanngitsuunermik eqqugaasut pineqartillugit.

Angerlarsimaffeqanngitsuunermut tunngatillugu ilisimatusarnermi siusissumi suaassuseq ataasiinnaavoq. Tassani pineqarluni angut, napaannartoq angalaannartorlu. Aatsaat Sorsunnersuut kingulliup kingorna arnanik angerlarsimaffeqanngitsut pillugit ilisimatusarneq aallartinneqarpoq.

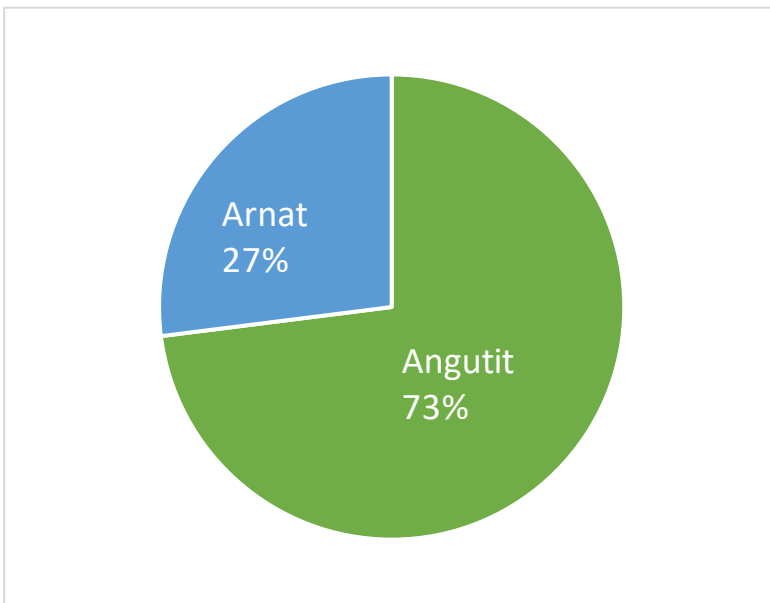
Angutit arnallu agguataarnerat nunat tamat akornanni angerlarsimaffeqanngitsuunermik misissuiner nut assinguvoq. Tassani amerlanerpaat tassaapput angutit. Arnat ikitsuinnaallutik.

Ataatsimut isigalugu suaassuseq malillugu agguataarineq imatut isikkoqarpoq:

Suaassuseq	Amerlassutsit	Procent
Angutit	356	73%
Arnat	135	27%
Katillugit	491	100%

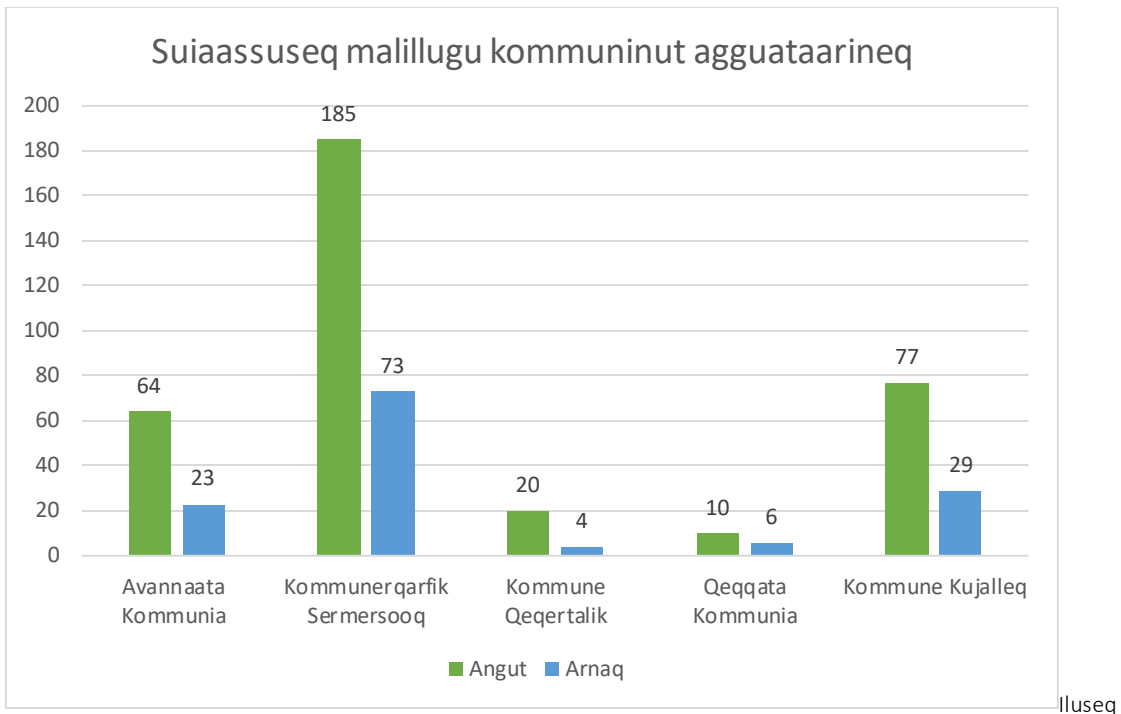
Iluseq 9: Suaassuseq malillugu agguataarineq

Tigussaavoq angerlarsimaffeqanngitsutut inuusuni angutit arnanit amerlanerunerat. Ataqtigiissinnaavoq angutit angerlarsimaffeqanngitsunngornissamat mianernarnerusut. Ataqtigiissinnaavoq angutit namminneq toqqartaraat angerlarsimaffeqannginnissaq. Arnat isumaginninnermut aningaasaqarnermullu tunngatillugu ajornartorsiuleraangamik allanut ingerlaqqajaanerusarunarput. Oqaatigineqareersuut suaassuseq malillugu agguataarineq pivoq, nunani allani misissuinerni assigusuni takuneqarsinnaasoq. Pisariillisalaarlugu oqartoqarsinnaavoq inuit sisamaangaangata arnaq ataaseq angutillu pingasut. Angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsinermi matumani agguataarineq taanna assigusupilussuavoq:

Iluseq 10: Suaassuseq malillugu agguataarineq procentinngorlugu

Suaassuseq malillugu kommuninut agguataarineq imatut isikkoqarpoq:

11: Suaassuseq malillugu kommuninut agguataarineq

Kommunikkaartumik agguataarinermi takuneqarsinnaavoq aamma angerlarsimaffeqanngitsuni arnat angutinit ikinnerusut. Tamanna agguataarneq kommunit akornanni assigiinngissuteqalaarpoq. Iluseq 11-p ersarilluinnartimik takutippaa kommunini ataasiakkaani angutit angerlarsimaffeqanngitsutut inuusut amerlanerusut. Suaassuseq malillugu unnuisarfinnik arnanullu qimarnguik annertusillugu kommunit amerlanerusut Kommuneqarfik Sermersuumi pissutsit malippatigit, siunissami arnat angerlarsimaffeqanngitsutut inuusut amerlassusaata saqquminerat sunnerneqarsinnaavoq.

Ataani takuneqarsinnaapput suaassuseq malillugu agguataarnerisa saqquminerat:

Suaassuseq malillugu agguataarineq saqquminermut naleqqiullugu	Ersittumik amerlassusaat	Ersittumik procentinn gorlugit	Ersinngitsumik amerlassusaat	Ersinngitsumik procentinn gorlugit	Amerlassusaat pillugu paasisstissaqann gilaq	Amerlassusaat pillugu paasisstissaqann gilaq procentinn gorlugit
Angutit	141	77%	204	70%	11	73%
Arnat	42	23%	89	30%	4	27%
Katillugit	183	100%	293	100%	15	100%

Iluseq 12: Suaassuseq malillugu agguataarineq saqquminermut naleqqiullugu

Maani sionatigit misissuinerit najoqqutaralugit paasinarpoq, arnat ersittumik angerlarsimaffeqanngitsut ikinnerunerannut unnuisarfinni, kialaartarfinni aamma

tummeaqarfinni assigisaannilu unnuinissaq aarlerinartutut toqqissisimanangitsutullu naliliiffiqeqarnerinut ataqtigiiqqoq. Unnuisarfiit siulliit pilersinneqarmata, piffissaq ingerlareersut aatsaat suaassuseq malillugu sinittarfinnik, immikkut perusersartarfiit uffarfiillu il.il. neqeroortoqarsinnaangorpoq. Arnanut assersuutigalugu aapparisamit nakuusertartumit qimaasunut, unnuisarfiit toqqissisimanartuaannaangillat. Kommunini aalajangersimasuni unnuisarfinni arnanik soqanngilaq, taakkumi angutinut taamaallaat neqeroorutitut isigineqarmata.

Suaassusermut saqquminermullu agguataarinninnerit qulaaniittut ersinngitsumik angerlarsimaffeqanngitsutut inuusut angutit arnanit amerlanerupput. Tamanna atassuteqarpoq, angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsineq tamaat isigalugu angutit amerlanerummata. Taamaattoq ersinngitsumik angerlarsimaffeqanngitsutut inuusut arnat arnanut unnuisarfinni najugaqartunut, tummeaqarfinni sinittartunut inisseqqiinernilu allani inuusunut naleqqiullugit marloriaataapput (89). Tamanna atassuteqarsinnaavoq, arnat isumaginninnikkut aningaasaqarnikkullu ajornartorsiulertut, ilaqtutani, ikinngutini imaluunniit attaveqaatini unnuinissamik sivilisunerusumilluunniit najugaqarnissamik ilua tsitsisartut.

Inuit qanoq ukioqarnerat malillugu agguataarineq

Inuit angerlarsimaffeqanngitsutut inuusut qanoq ukioqarneri malillugit agguataarnissaat attuumassuteqarsinnaavoq, innuttaasut akornaniittoqarsinnaammat soraarninngoreersunik, oqartussaasullu isaannit pingaaruteqarluni utoqqalinersianik pisartagaqarnersut imaluunniit pisartagaqarnissamat pinnaatitaanersut taamaalillutillu utoqqaat angerlarsimaffiitut inissinneqarsinnaallutik.

Eqimattani utoqqaat 60-it sinnerlugit ukiullit inuusuttut 18-29-nik ukiullit peqatigalugit inuiaqatigiinni eqimattat minnersaapput.

Qanoq ukioqartigineq nalillugu agguataarineri eqimattat anginersaasut tassaapput 30-60-inik ukiullit.

Inuusuttunik eqimattat immikkut maluginiagassaapput. Pingaaruteqarpoq pinaveersaartitsineri suliniuteqarnissaq inuusuttunik eqimattat angerlarsimaffeqanngitsutut inuusut amerlinnginnissaannut isumaginnittussanik. Nunat tamat akornanni misissuinerit amerlasuut tikkuarpaat, inersimasutut inuuneq piitsuulluni angerlarsimaffeqarnanilu aallartinneqartillugu pingaarutilinnik aarlerinartunut atassuteqartartoq. Siunissami isumaginninnikkut aningaasaqarnikkullu annertuunik kinguneqarsinnaavoq. Eqimattat taakku iluaqutaasussamik immikkut pinaveersaartitsineri suliniuteqarfigineqarsinnaapput. Peqatigalugu eqimattaq ataaseq ukkatarineqassasoq, eqimattaniit allaniit eqqumaffiginninnermik

pinaveersaartitsinermilu suliniutinik isumalluutitut nuussisoqassanngilaq. Nunani allani misilittakkat takutippaat, inuusuttut ukkatarineqarnerat annertuvallaaraangat, taava inuit utoqqaanerusut angerlarsimaffeqanngitsutut inuulersartut amerlisinnaasarmata.

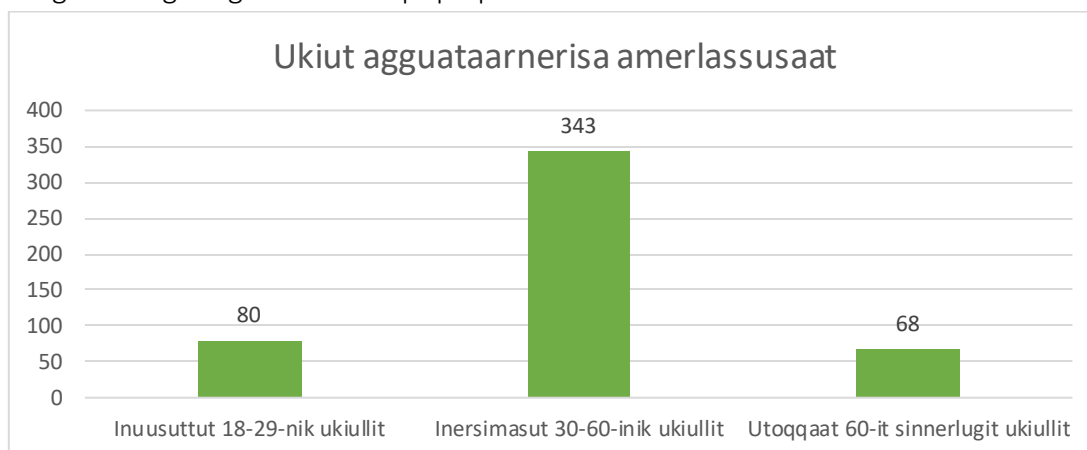
Taamaattumik misissuinerni taamatut ittuni qanoq ukioqarneq tungaviusoq eqqumaffiginissaa pingaaruteqarpoq.

Qanoq ukioqarneq malillugu agguataarneri eqimattanut tamanut ima isikkoqarpoq:

	Amerlassuseq	Procent
Inuusuttut 18-29-nik ukiullit	80	16%
Inersimasut 30-60-inik ukiullit	343	70%
Utoqqaat 60-it sinnerlugit ukiullit	68	14%
Katillugit	491	100%

Iluseq 13: Ukiut agguataarnerat

Diagraminngorlugu ima isikkoqarpoq:

Iluseq 14: Ukiut agguataarnerisa amerlassusaat diagraminngorlugu

Ukiut agguataarneri aamma takussutissiisnaapput pinaveersaartitsinermi isumaginninnermilu sulinermi kommunit suliniuteqarnerminni atorsinnaasaat. Utoqqaat 60-it sinnerlugit ukiullit sunik pisariaqartitsinersut allaanerupput inuusuttut 18-29-nik ukiullit pisariaqartitaaninngaanniit. Ilinniartitaaneq utoqqalinersiaqarnerlu pillugit inatsisini aamma kommunit assigiinngitsunik suliniuteqarnissamut atorsinnaasaqarput.

Angerlarsimaffeqanngitsuulluni piffissaq

Ukiut agguataarnerat nalunaarsuutaasoq eqimattat qanoq inuusuttut, inersimasut utoqqaallu akornanni agguataarnerinut – taava angerlarsimaffeqanngitsuulluni piffissaq

pingaaruteqarpoq eqimattat inuuniarnermikkut atukkatigut siammarsimassusiannik paasinninnissamat. Isumaginninnermi immikkut periutsit soorlu Housing First aallaqqaammut innuttaasunut sivilisuumik angerlarsimaffeqanngitsunut eqqarsaataagaluarpoq – inissisimanerme tassani sivilisuumik inuuneqarneq isumaginninnikkut aallutaqarluni suliniuteqarnissamik piunasaqarteqartoqarneqanik paasinninneq aallaavigalugu.

Sivissuseq uuttorniarnernut attuumassuteqarpoq, uuttuutaamat pingaaruteqartoq, sivilisuumik ingerlanerunersoq, innuttaasut inissaqarnermi inissisimanerat taakkununga ajunngitsumik iluarsinersoq paasinialugu. Imaluunniit inuit amerlasuut atugaattut, sivilisuumik angerlarsimaffeqanngitsutut inuusunut.

Piffissap ingerlanera akunnattoq aamma akunnattutut immikkoortinneqarsinnaavoq. Piffissaq pineqarpoq qaammatit sisamaniit ukiut marluk angullugit. Piffissami tassani isui sivilisuumik aappaalu sivilisuumik. Taamattumik nikerarsinnaasarpoq. Ilimanarpoq aamma inuit piffissami tassani periusissat assigiinngitsut amerlasuut misileraraat, sivilisuumik sivilisuumik sivilisuumik unnuiffissamik ujaasillutik. Erseqqissartariaqarpoq, qaammatit sisamat aamma ukiut marluk tamarmik angerlarsimaffeqarnani sivilisuumik.

Piffissaq kingulleq angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsinerme angerlarsimaffeqanngitsunermi piffissaq sivilisuumik taaneqartoq. Tamanut atuuppoq, ukiut marluk sinnerlugit taamatut inissisimasunut. Misissuinerme naapitaqarpugut oqaluttuunneqarlutalu kommuninit isumaginninnermilu sulisunit inuit ukiuni tallimani aamma qulini angerlarsimaffeqanngitsusunik – ilaat oqaluttuarput innuttaasut inersumasuunermi angerlarsimaffeqanngisaannartut.

Sivilisuumik angerlarsimaffeqanngitsuneq aamma nunat tamat akornanni atuakkani ilaatigut taaneqartarpoq aningorsinnaangisamik angerlarsimaffeqanngitsuneq imaluunniit unittooqqaneq. Isumaginninnermi suliamut tunngatillugu pineqarput inuit eqimattat isumaginninnikkut perorsaanikkullu immikkuullarissamik suliniuteqarnissaq, namminneq angerlarsimaffeqalernissaat, illoqatigiinni ineqalernissaat imaluunniit angerlarsimaffeqarlutik sungiusarnissaat anguniarlugu.

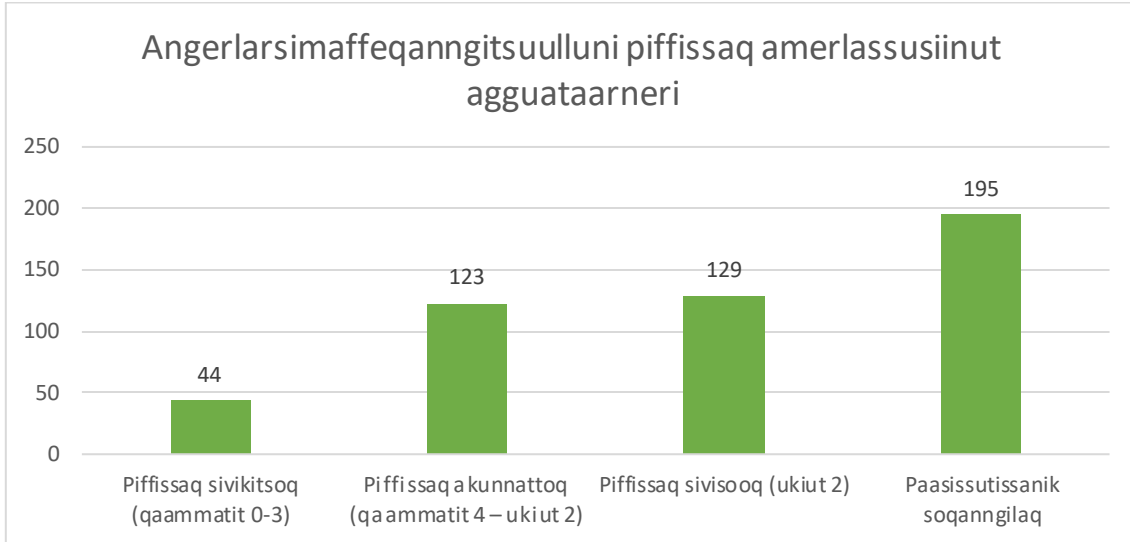
Agguataarnera ima isikkoqarpoq:

Angerlarsimaffeqanngitsuulluni piffissaq	Amerlassusaat	Procent
Piffissaq sivilisuumik (qaammatit 0-3)	44	9%
Piffissaq akunnattoq (qaammatit 4 – ukiut 2)	123	25%
Piffissaq sivilisuumik (ukiut 2)	129	26%

Paasissutissanik soqanngilaq	195	40%
Katillugit	491	100%

Iluseq 15: Angerlasimaffeqanngitsuulluni piffissaq

Diagraminngorlugu ima isikkoqarpoq:

Iluseq 16: Angerlasimaffeqanngitsuulluni piffissaq amerlassusiinut diagraminngorlugu

Angerlasimaffeqanngitsunik kisitsinerni allani piffissaq saqquminerlu agguataarneri allaanerusinnaapput. Sivisuumik angerlasimaffeqanngitsuuneq immikkut isigigutsigu aamma taamaappoq:

Piffissaq saqqumineranut agguataarlugu ⁷	Ersittumik amerlassusaat	Ersinngitsumik amerlassusaat
Sivikitsumik (qaammatit 0-3)	6	34
Akunnattumik (qaammatit 4 – ukiut 2)	22	96
Sivisuumik (ukiut 2)	45	80

Iluseq 17: Piffissami sivilissuseq saqquminerlu

(n=491)

Misissuinermi eqimattat ilaat sivilissusaanut naleqqiullugit katersorpagut. Angerlasimaffeqanngitsuuneq sivikitsumik tassaavoq qaammatit 0-3-nut. Tassani inuunermi ajornartoornerit annikinnerit pisinnaapput, inooqatigiikkunnaarneq – imaluunniit utaqqiisaasumik inigisamit anisitaaneq, piffissaagallartillugulu aqqiissuteqarfiusoq. Assersuutigalugu unnuisarfinni assigiinngitsuni angerlasimaffeqanngitsut sivikitsumik amerlagisassanngillat.

⁷ Ilusini 16 17-imilu paasissutissaqarfiusuni taamaallaat kisitsisit ilanngunneqarput.

Angerlasimaffeqanngitsuulluni piffissami saqquminermilu paasissutissat amigaataapput. Taamaattumik katinneri nikingalaarlutik, pissutsit arlallit ataatsikkut oqaaseqarfiginiarnerini.

Sivissusermik naatsorsuineq apeqqutit allat assigalugit suli qaffasissumiippoq, uatsinnut nalunarluni, inuk angerlarsimaffeqanngitsutut qanoq sivisutigisumik inuunersoq. Suliassa qarfiuvoq angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsinerni tulliuuttuni annertunerusumik paasisaqarfiinissaanik naatsorsuutigineqarsinnaasoq.

Inuit aningaasaqarnikkut tunngavigisaat

Inuit ataasiakkaat aningaasaqarnerat pingaaruteqarpoq maluginiassallugu. Pineqarpoq inuit angerlarsimaffeqanngitsutut eqqugaasut qanoq iliorlutik aningaasaqarnikkut nammineq napatissinnaanerminnut tunngavissaqarnerat. Paasissutissanik pissarsiani suliassa qarfiuvoq aamma siunissami immikkut iliuseqarfigineqartussa. Tassani isertitat soorlu akissarsiat, pisortanit ikiorsiissutit, kaasarfimmiussat, utoqqalinersiat aamma sulisinnaajunnaarnersiutit maluginiassallugit pingaaruteqarpoq. Paasissutissanik pissarsiani 33%-ii taakkununga paasissutissanik ima qarput. Ataasiakkaanik qaleriiaanik peqarsinnaavoq, immersugassami arlallit peqatigiissillugit nalunaaqutserneqarsinnaammata. Kingornatigut soorlu Kommuneqarfik Sermersooq unnuisarfimmik pilersitsivoq, innuttaasunut utoqqarnut angerlarsimaffeqanngitsuunermik eqqugaasunut eqqarsaatigineqarlutik. Matumani naatsorsuutigisariaqarpoq utoqqalinersianik pisartagaqartut piffissap ingerlanerani qaffaaffigineqassasut.

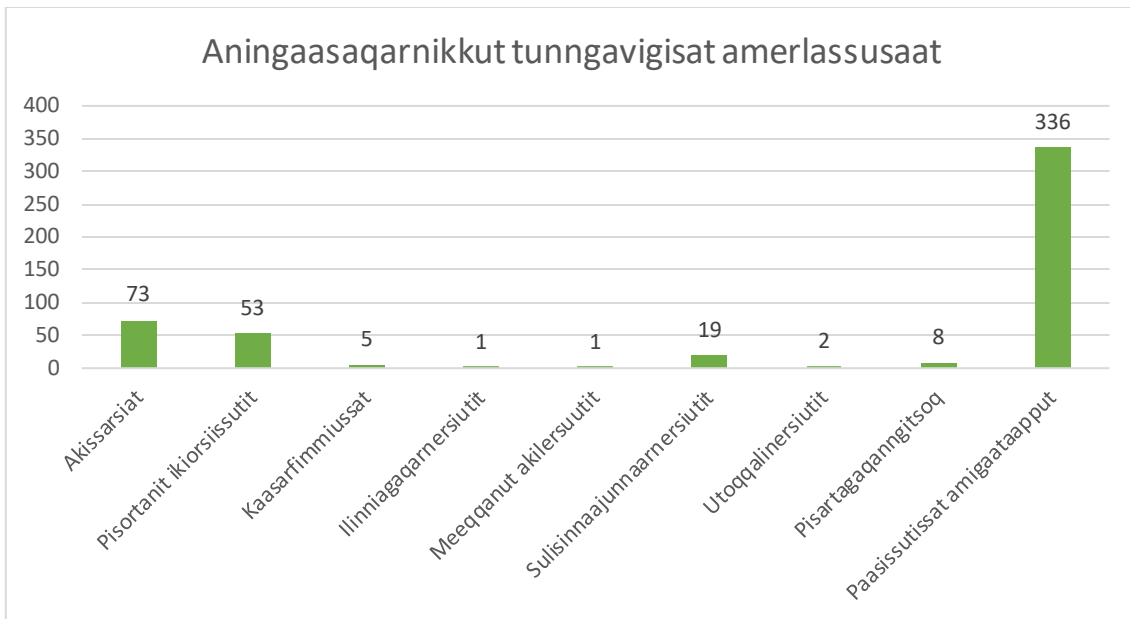
Aningaasaqarnikkut tunngavigisaq	Amerlassuseq	Procent
Akissarsiat	73	14,5%
Pisortanit ikiorsiissutit	53	10,5%
Kaasarfimmiussat	5	1 %
Ilinniagaqarnerisutit	1	0,1%
Meeqqanut akilersuutit	1	0,1%
Sulisinnaajunnaarnersiutit	19	4%
Utoqqalinersiutit	2	0,2%
Pisartagaqanngitsaq	8	2%
Paasissutissat amigaataapput	336	67,5%
Ka tillugit	498⁸	100%⁹

Iluseq 18: Aningaasaqarnikkut tunngavigisaq

Aningaasaqarnikkut tunngavigisaq diagraminngorlugu ima isikkoqarpoq:

⁸ Iluseq 18-imi katinneranni 491-imiit amerlanerunera pissuteqarpoq, periarfissat arlallit krydsilerneqarnerat. Ataasiakkaat taamatut iliorput. Taamaattumik nikingassutaavoq.

⁹ Procentinngorlugu katinnera 100%-imut akunnaallilerneqarpoq.

Iluseq 19: Aningaasaqarnikkut tunngavigisat amerlassusaat diagraminngorlugu

Inuit aningaasaqarnikkut tunngavigisaannut kisitsisit sillimaqqineqassapput. Inuit 336-t pillugit paasissutissanik amigaateqarpugut. Siunissami ilisimatuut suleqatigiit kommuninut qaninnerusumik oqaloqatigiinnissaq ilaatinniarpaat, innuttaasut angerlarsimaffeqanngitsutut inuusut qanoq aningaasaqarnikkut ikiorserneqartarner sut qulaajarniarlugu. Inuit angerlarsimaffeqanngitsutut inuusut aningaasaqarnikkut tunngavigisaat siunissami immikkuualuttuinik matussusiiniarluni suliassa qarfiuvoq. Taamaaliornikkut ikiorsiissutit pisartagarineqartut ataatsimut isiginninnermut nukittorsarneqassaaq. Suliassa qarfirmik tamatuminnga paasissutissanik amigaateqarneq qaqutigooortuunngilaq, tamanna peqatigalugu naatsorsuutigineqarsinnaavoq, nerisassarsiuutissatut aningaasaqarneq, kiffartuussinermik ikiorsiissutinik paarlasseqatigiinneq, pinerlunniarneq assigisaalu qaffasissumik atorineqartut. Paasissutissaqarpoq, inuit 73-it akissarsianik isertitaqartut. Tamanna atassuteqarsinnaavoq, akissarsiatigut isertitat ineqarnermut akiliutinut naammangitsut. Akissarsiat nikerartuusinnaapput suliffissat apeqquataatillugit, amerlanertigut akunnermusiaqartitsilluni sulinerusartoq.

Iluseq 20-mi ataani takuneqarsinnaapput ersittumik ersinngitsumillu angerlarsimaffeqanngitsutut aningaasaqarnikkut tunngavigisat immikkoortiterneri. Takuniarlugu ersittumik ersinngitsumilluunniit angerlarsimaffeqanngitsut pineqartillugit aningaasaqarnikkut tunngavigisat nikiqassutaat annertunersut.

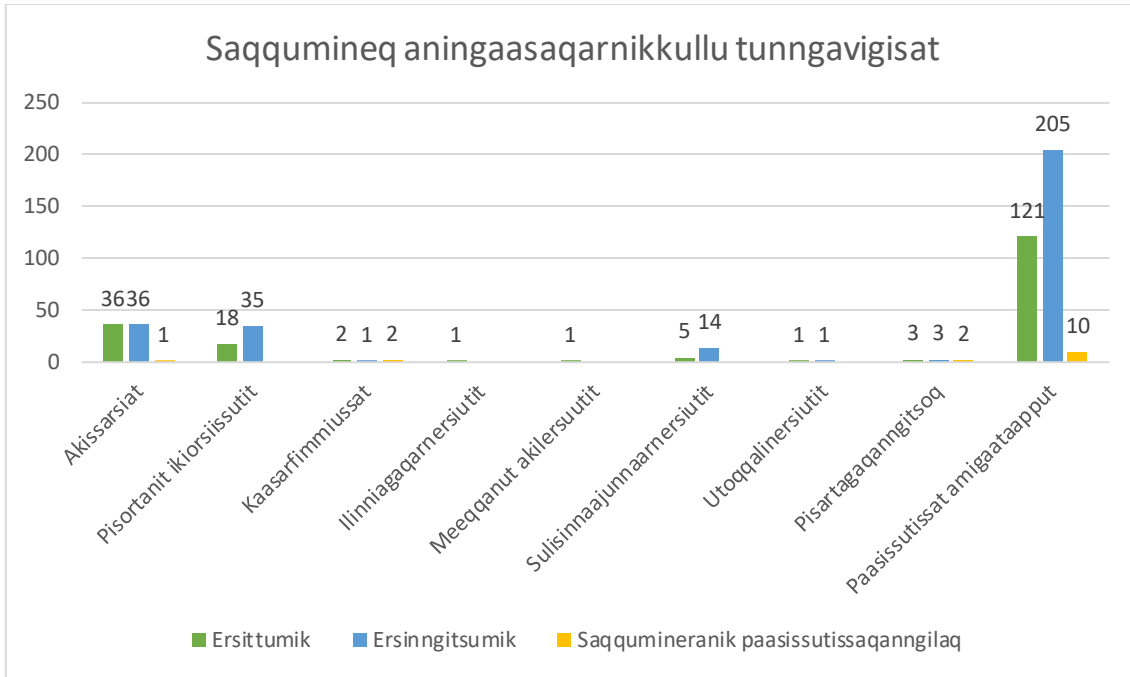
	Ersittumik	Ersinngitsumik	Saqqumineranik paasissutissaqanngilaq
Akissarsiat	36	36	1
Pisortanit ikiorsiissutit	18	35	
Kaasarfimmiussat	2	1	2

Ilinniagaqarnersiutit	1		
Meeqqanut akilersuutit	1		
Sulisinnaajunnaarnersiutit	5	14	
Utoqqalinersiutit	1	1	
Pisartagaqanngitsoq	3	3	2
Paasissutissat amigaataapput	121	205	10
Katinnerigallagaat	188	295	15
Katillugit	(188 + 295 + 15)		498

Iluseq 20: Aningaasaqarnikkut tunngavigisat saqquminnermut immikkoortillugit

Inuit angerlarsimaffeqanngitsutut inuusut akissarsianillu isertitaqartut assigiingissutaat malunnarpallaanngilaq. Eqimattat ersinngitsumik angerlarsimaffeqanngitsutut inuusut angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsinermi annersaapput. Taamaattumik oqartoqarsinnaavoq, eqimattani ersittumik angerlarsimaffeqanngitsutut inuusuni amerlanerusut akissarsiaqartut. Inunnut angerlarsimaffeqanngitsutut inuusunut pisortanit neqeroorutini ataasiakkaani piumasaqaateqarpoq, neqeroorummik atuisoqassappat suliffeqartariaqartoq. Kommuneqarfik Sermersuumi containerinik inissiani najugaqassagaanni, assersuutigalugu akissarsiaqarluni sulisariaqarpoq. Ilimanarpoq eqimattami tassanni amerlasuut ersittumik angerlarsimaffeqanngitsutut inuusut akissarsiortutullu nalunaarsoqqasut aningaasaqarnikkut tunngavigisaqartut saqquminnerunerat. Inuit ersinngitsumik angerlarsimaffeqanngitsutut inuusut pisortanillu ikiorsiissutinik pisartagaqartut amerlassusaat ersinngitsumik angerlarsimaffeqanngitsut eqimattat amerlassusaannit marloriaatigajaapput. Matumani eqqaamasariaqarpoq aamma paasissutissanik pissarsiani inuit 100-t sinnerlugit ersinngitsumik angerlarsimaffeqanngitsutut inuummata ersittumik anerlarsimaffeqanngitsutut inuusunut naleqqiullugu. Kisitsisit taakkua sillimaffigineqassapput paasissutissanik amigaateqarnerata qaffasinnera pissutigalugu.

Aningaasaqarnikkut tunngavigisat saqquminnerat malillugu immikkoortinneqarpata diagrammimullu ikkullugit, ima isikkoqassapput:

Iluseq 21: Aningaasaqarnikkut tunngavigisat saqqumineranut immikkoortillugit amerlassusaat

Katsorsartinnissamik neqeroorutunik suliniutinilluunniit allanik atuineq

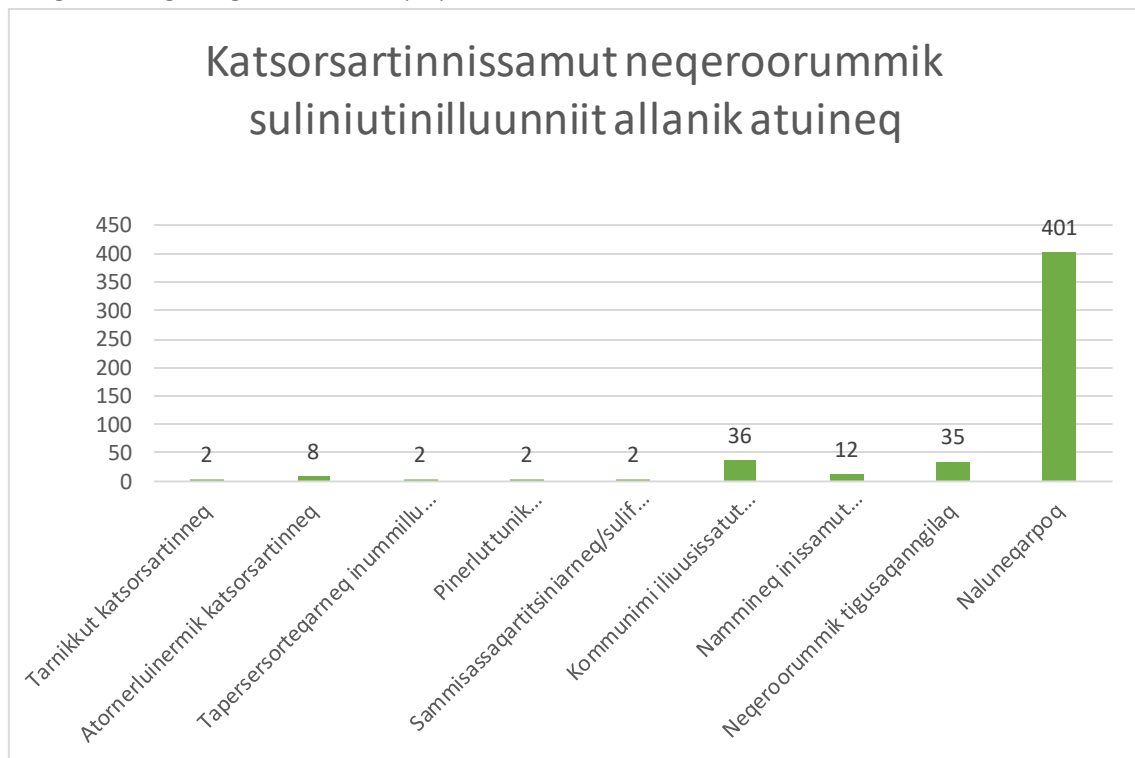
Misissuinermi apeqqutigineqarpoq inuit misissuinermi peqataasut suliniutunik assigiinngitsunik atuinersut. Imaassinnaavoq atornerluineranut katsorsartittut, pinerluttunik isumaginnittoqarfimmut attaveqartut, inissamut allatsissimasut, imaluunniit kommunimi iliuusissatut pilersaarummik peqarnerlutik nalunnginneraat.

Tamanna ima isikkoqarpoq:

	Amerlassusaat	Procent
Tarnikkut katsorsartinneq	2	0%
Atornerluineramik katsorsartinneq	8	2%
Tapersersorteqarneq inummillu attaveqarneq	2	0%
Pinerluttunik isumaginnittoqarfimmit nakkutigisaaneq	2	0%
Sammisassaqaartitsiniarneq/suliffissaqaartitsiniarneq/Piginna anngorsarneq	2	0%
Kommunimi iliuusissatut pilersaaruteqarneq	36	7%
Namineq inissamut allatsinneq, soorlu INI/ISERIT	12	2%
Neqeroorummik tigusaqanngilaq	35	7%
Naluneqarpoq	401	82%
Katillugit	491	100%

Maannakkut katsorsartinnissamut suliniutinilluunniit allanik neqeroorutininik atuineq pillugu paasisutissat eqqortuuvallaangillat. Kisitsisit tigussaasut tassaapput 36 imaluunniit 7%-ii, qularnaarlugu nalungisagut kommunimi iliuusissatut pilersaaruteqartut. Assingajaanik 35 nalunaarsoqqapput, neqeroorummik sumilluunniit atuinatik. Ikitsunnguit inissamut allatsissimapput inissiaatileqatigiiffinni angisuuni INI imaluunniit ISERIT. Kommunit inunnut angerlarsimaffeqanngitsunut isumaginninnermik suliniutinik pilersitsinissaminut pisussaataaangillat. Assersuutigalugu taamaallaat Nuup illoqarfiani sulisut ujartuisut aamma inuit angerlarsimaffeqanngitsut akornanni ataavartumik attaveqarneq takussaavoq. Sulisut ujartuisut ataqatigiinnermi matumani innuttaasup, isumaginninnermik ingerlatsiviit, peqqinnissaqarfiup aamma inissiaatileqatigiiffiit akornanni attaveqarnermik pingaarutilittut atuuffeqarsinnaapput. Katsorsartinnissamik neqeroorutininik atuineq pillugu kisitsisit misissuinnermi matumani sillimaffigisariaqarput, suliassaqarfiummat siunissami paasisutissanik eqqortuunerusunik takkuttoqarsinnaammat. Maannakkut piginngilagut innuttaasut 401-it pillugit paasisutissat amigaatigineqarmata.

Diagraminngorlugit ima isikkoqarput:

Iluseq 23: Katsorsartinnissamik suliniutinilluunniit allanik atuinnermi amerlassutsit pillugit diagrami

Katsorsartinnissamut suliniutinilluunniit allanik neqeroorutininik atuineq pillugu suliassaqarfik tamarmiusoq, soorlu inissamut allatsinneq imaluunniit kommunimi

iliusissatut pilersaaruteqarneq takutippaa kommunini suliniuteqarfittut ukkatarisatut suliassaqarfik ineriartortinneqarsinnaasoq.

Atornerluinermut takussutissat

Inuit angerlarsimaffeqanngitsut akornanni atornerluisoqartoq malunnarpoq. Sumiiffinni ataasiakkaani atornerluineq angerlarsimaffeqanngitsuunermut pissutaasutut nalunaarsorneqarpoq. Taamaattoq ilimanarluinnarpoq angerlarsimaffeqanngitsuuneq sivittoriartortillugu atornerluinermut assigusunik pisoqarnissaa. Imigassaq ikiaroonartumillu atornerluinerit imminut nakorsaaitut pissutaapput.

Angerlarsimaffeqanngitsuuneq pillugu ilisimatusarnermi aamma kingunerlutsitsinerit, aarlerinartumik meeraaneq il.il. pillugit ilisimatusarnermi, oqaatigineqartarpoq atornerluineq piviusumit qimaanertut atorniarneqartartoq, imigassamik atornerluinermut qimaalluni. Angerlarsimaffeqanngitsut akornanni aningaasanik ikiorsiisutit ulloq 14-ikkaarlugit tiguneqarnerata nalaani atornerluineq takkuttarnera takuneqartarpoq. Aamma piffissaq juullip nalaani immikkut sakkortusinnaasarpoq. Ilaquttanut assigisaanullu maqaasineq sakkortusinnaavoq. Misissuinermi matumani paasissutissanik pissarsiarineqartut ikippallaarput. Inunnit 50-it ataallugit immersugassami eqqoqqissaartumik nalunaarneqarpoq imigassamik pinngitsuuisinnaajunnaaqqallutik. Matumani angerlarsimaffeqanngitsuuneq pillugu suliassaqarfimmi isumaginninnermik sulisunik, ujartuinermik suliqaartunik, attaveqarnerup annikitsuinnaanera aamma ataqatigiipput – imaluunniit unnuisarfimmut, kialaartarfimmut assigisaanulluunniit attaveqartut amerlasuut. Taamaattumik angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsinermi matumani takuneqarsinnaasunit inuit atornerluisut amerlanerujussuusinnaapput.

Imigassamik takussutissat imaluunniit angerlarsimaffeqanngitsutut inissisimanermut imigassaq toqqaannartumik atassuteqartoq imaappoq:

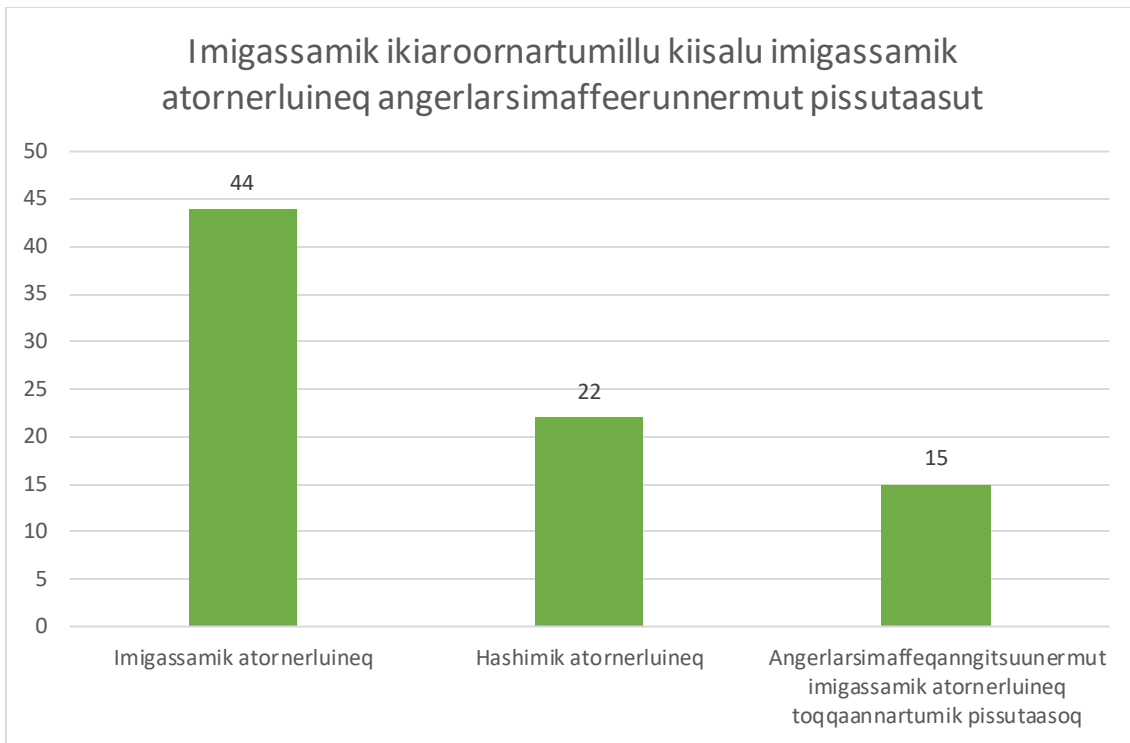
491-init 47-t imigassamik atornerluineramik takussutissaqarpoq.

Angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsinermi 491-init 15-it takussutissaqarpoq imigassamik atornerluineq angerlarsimaffeerunnermut pissutaasut ilagigaat.

Diagramimi ataaniittumi imigassaq, ikiaroonartarpoq imigassarlu pillugit

angerlarsimaffeerunnermut pissutaasut pillugit paasissutissat katersorneqarpoq.

Annertuumik sillimaffigisariaqarput, suliassaqarfimmi paasissutissanik tunngivigisassat annertunerusumik ukkatarineqartussaammata.

Iluseq 24: Imigassamik ikiaroonartumillu kiisalu imigassamik atornerluineq angerlarsimaffeerunnermut pissutaasut amerlassusaat

Hash aannajaarniutitut inuit angerlarsimaffeqangitsutut inuusut akornanni atornerkakkajuppoq. Ikiaroonartuq inerteqqutaavoq pissarsiariniarneralu akisulluni. 491-init 22-it ikiaroonartumik atornerluisuusut takussutissaqarpoq.

Aannajaarniutitik ikiaroonartumit sakkortunerusunik atornerluisoqarneranik takussutissaqangilaq. Naamaarnermik takussutissat ikituinnaapput.

Tarnikkut nappaateqarnermik takussutissat

Maannakkut paasissutissanik pissarsiarisat atorlugit tarnikkut nappaateqarneq aamma angerlarsimaffeqangitsuuneq atassuteqarnerannik oqarnissatsinnut naammattumik tunngavissaqangilagut. Suliassaqarfiuvoq siunissami kisitsinermi iluaqutaasumik annertusarneqarsinnaasoq Allorfiup, peqqinnissaqarfiup aamma nunatsinni nakorsaaneqarfiup akornanni qaninnerusumik suleqatigiinnermi.

Angerlarsimaffeqangitsuuner mut pissutaasut pillugit takussutissat

Amerlanertigut angerlarsimaffeqangitsuuner mut pissutaasut arlaliusarput. Tamanna soorlu atornerluinermik takussutissanut tunngatillugu paasissutissanik pissarsiani suliassaqarfiuvoq siunissami ersarinnerusumik takussutissaqalissasoq, immersugassaq tamakkiinnerusumik immersorneqarpat. Ataani takussutissanik nalunaarsuutit

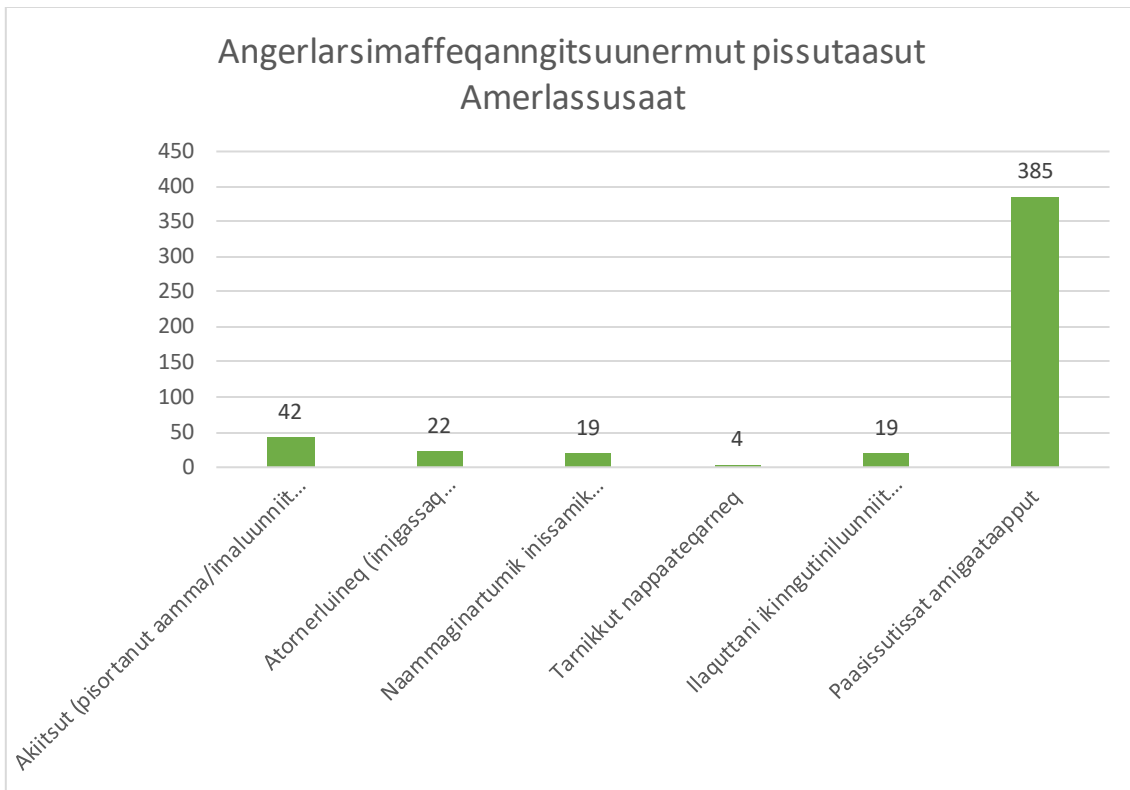
takuneqarsinnaapput misissuinermi nalunaarutigineqartut. Matumani ataasiakkaanik arlaleriarluni nalunaarsuisoqarpoq, immersugassami arlalinnik krydsiliisoqarsinnaanera pissutigalugu. Ataani takussutissiami takussutissat ataqatigiissippagut, akiitsunut, atornerluinermut, naammaginartumik inissaqarnermik amigaateqarnermut il.il. tunngassuteqartut.

Angerlarsimaffeqanngitsuunermut pissutaasut	Amerlassusaat	Procent
Akiitsut (pisortanut aamma/imaluunniit namminersortunut)	42	9%
Atornerluineq (imigassaq aamma/imaluunniit hashi) aamma aningaasanoorajunneq	22	4%
Naammaginartumik inissamik amigaateqarneq	19	4%
Tarnikkut nappaateqarneq	4	1%
Ilaquttani ikinngutiniluunniit najugaqarsinnaajunnaarneq	19	4%
Paasissutissat amigaataapput	385	78%
Katillugit	491	100%

Iluseq 25: Angerlarsimaffeqanngitsuunermut pissutaasut pillugit takussutissat

Paasissutissanik katersorneqartuni akiitsut assut initupput. Akiitsut qaffasissusaat nikerarsinnaavoq, taamaattoq angerlarsimaffeqanngitsuunik kisitsinermi matumani ataatsimut oqaaseqarsinnaanata. Akiitsut tassaasinnaapput attartortoq 100.000 kr-inik arlalinnik akiitsoqartoq attartornermullu isumaqatigiissut pisortanut atorunnaarsinneqartoq, ilaasa 50.000 kr-it ataallugit akiitsoqarlutik. Akiitsut pillugit siunnersuisarneq arlalinni suliarineqartareerpoq, siunissamilu kisitsinerni attuumassuteqarsinnaalluni suliat pillugit paasissutissat tigussaasunik pissarsinissaq, akiitsut pillugit siunnersuinermi attartortut inigisaminniiginnar nissaannut iluaqutaasut pillugit, aamma suliani suliniutit annertusartariaqartut.

Ataani paasissutissat diagramminngorlugit saqqummiunneqarput. Sillimaffigisariaqarput soorlu atornerluineq pillugu takussutissanut tunngatillugu, suliasaqarfirmi paasissutissanik amerlanerusunik tunngavissaqarnissaq ukkatarineqartussaammat.

Iluseq 26: Angerlarsimaffeqanngitsuunermut pissutaasut amerlassusaat diagramingorlugit

Angerlarsimaffeqanngitsuunermut pissutaasunit kisitsisit taamaallaat takussutissaapput, paasisutissanik amigataeqangaatsiarneq pissutigalugu. Takussutissat sillimaffigisariaqartut tikkuussippot aningaasaqarneq pingaaruteqartutut pissutaasoq inuit angerlarsimaffeeruttarnerannut. Tamatumunnga aamma aningaasaqarnikkut ajornartorsiutinut atornerluinermut ataqatigiittoqarsinnaanera periarfissaavoq.

Tulliani kisitsinissamut inassuteqaatit

Inassutigineqarpoq angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsinerit ukiuni arlalinni ingerlanneqassasut, soorlu ukioq allortarlugu imaluunniit ukiut pingasut qaangiukkaangata. Angerlarsimaffeqanngitsunik kisitsinerit aalajangersimasumik malitseqartitsineq misiliilluni kisitsineq manna ilinniutaasinnaaneranik periarfissiissaaq aamma piffissap ingerlanerani ineriartorneranik malinnaanissamut. Inassuteqaatip massuma matussusissavaa, ilisimatuut suleqatigiit naatsorsuutigingsigu angerlarsimaffeqanngitsuunerit assigiinngitsut amerlinissaat. Illoqarfinni pingaarnerni ilisimatuut suleqatigiit najuunneruneratigut illoqarfinni ersittumik angerlarsimaffeqanngitsunik saqqumisooqarfiunngitsuni paasissutissanik eqqornerusunik pissarsisoqarsinnaassaaq.

Kisitsinermit kommunini sulineq annertusarneqarsinnaavoq, taamaalilluni ilisimatuut suleqatigiinni ilaasortaq ataaseq illoqarfinni pingaarnerusuni najuulluni paasissutissanillu nalunaarsuinermit atatillugu ikiuulluni. Kommunini suliamut paasisimasalinnik suleqatigiinneq naliliinissamut tunngavissamik pilersitsissaaq, inuit allattorsimaffianni najugaqarnermik amigaateqarneq isumaqarnerisooq ersinngitsumik angerlarsimaffeqanngitsooq pineqarnerisooq pillugu pitsaanerulersitsisumik. Tamanna atuuppoq soorlu oqaatigineqareersutut aamma allani, soorlu Allorfimmi, peqqinnissaqarfimmi aamma politiini.

Isertitat, atornerluineq, pisortaqarfinnik attaveqarneq angerlarsimaffeqanngitsuunermullu pissutaasut pillugit paasissutissanik tunngavigisat piffissap ingerlanerani annertuninngortariaqarput.

Ilanngussaq - Immersugassaq

Immersugassap danskisuaa.

Personskema (Kortlægning af hjemløshed i Grønland 2022)

Dato for udfyldelse af skemaet: __ dag __ måned	
Navn på myndighed/tilbud hvor skemaet er udfyldt:	Telefonnummer:
Navn på forsker/medarbejder der har udfyldt skemaet:	E-mail:
Adresse:	I hvilken kommune er den hjemløse borger hjemmehørende (hvis anden kommune end opholds-/registreringskommune):
Kommune:	
1. Har personen været med til at udfylde skemaet Ja ☐ Nej ☐	
2. Den hjemløses initialer: _____ Og personnummer (uden de sidste 4 cifre): __ dag. __ måned _____ år	
3. Personens boligsituation i april, 2022 SKAL UDFYLDES. (Sæt gerne flere kryds)	
1. Sover på gaden, i trappeopgang, container, i et skur e.l.	☐
2. Natvarmestue, værested med nødovernatning e.l.	☐
3. Herberg, forsorgshjem	☐
4. Hotel, vandrehjem e.l.anvendt som midlertidig løsning pga. hjemløshed	☐
5. Bor midlertidigt og uden permanent kontrakt hos familie, venner eller bekendte	☐
6. Midlertidigt udslusningsbolig uden permanent kontrakt	☐
7. Afsoner under kriminalforsorgen, skal løslades inden for én måned, og mangler boligløsning	☐
8. Opholder sig på hospital/behandlingstilbud, skal udskrives inden for én måned, og mangler boligløsning	☐
9. Andet, angiv hvad: _____	☐
10. Ved ikke	☐
4. Personens køn og alder Kvinde ☐ Mand ☐ Alder: __ år	
5. For børn og unge under 18 år: Opholder personen sig på tilbuddet sammen med sin(e) forældre?	Ja ☐ Nej ☐
Mors eller fars initialer: _____ Og personnummer (uden de sidste 4 cifre): __ dag. __ måned _____ år	
6.A. Har personen daglig omsorg for eller samværsret med mindreårige børn ? (Flere svar kan angives)	
1. Har ingen mindreårige børn	☐ 4. Har børn, men har ikke omsorgs eller samværsret ☐
2. Daglig omsorg	☐ 5 .Andet: _____
3. Delt samvær/samværsret	☐ 6.Ved ikke ☐
6.B Har den hjemløse borger børn under 18 år, der opholder sig sammen med borgeren (fx på et socialt tilbud eller som sofasovere hos familie og venner)	Ja ☐ Nej ☐
6.C Hvis 'Ja' til spørgsmål 6.B: Hvor mange (egne) børn under 18 år opholder sig sammen med den hjemløse borger/forældre	Antal: _____
7. Fødeby/bygd: _____	
8. Modtager personen? (Sæt gerne flere kryds)	
1. Løn	☐
2. Offentlig hjælp	☐
3. Lomme penge (i forbindelse med indlæggelse på sygehus i Grønland eller i Danmark)	☐
4. Uddannelsesstøtte (SU)	☐
5. Førtidspension	☐
6. Alderspension	☐
7. Barselsdagpenge	☐
8. Boligsikring	☐
9. Ingen indtægt	☐
10. Underholdningsbidrag	☐
11. Andet, angiv hvad: _____	☐
12. Ved ikke	☐
9. Hvor længe har personen været hjemløs? (Kun ét kryds)	
0-3 måneder	☐
4-11 måneder	☐
1-2 år	☐
Over 2 år	☐
Ved ikke	☐